THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY JAN 17

A JEWISH CANADIAN DAILY
Circulated All Over CANADA And Abroad

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל

פאליטיש
אונאפהענגיג
נאציאנאל.

א צייטונג וועלכע גיט
פרייהייט פון אויסדרוק
צו אלע שיכטען.

VOLUME XI No. 4082 TUESDAY JANUARY 15 1924 ט' שבט פרשה בשלח, תרפ"ד. טאראנטא, דינסטאג דער 15־טער יאנואר, 1924. PRICE THREE CENTS

N. Y. Public Library
476 Fifth Ave.

קעניג האלט היינט טראן-רעדע אין ענגלישען פארלאמענט

פאליטישע פאסירונגען וועלען זיך איצט שנעל ענטוויקלען אין ענגלאנד. — ארבייטער־פיהרער שטרענגען זיך אן צו פארמיידען סטרייק.

לאנדאן יאנואר 14. —

היינט וועט פארקומען די אפיציעלע ערעפנונג פון פארלאמענט און דער קעניג וועט האלטען זיין טראן־רעדע. די נעקסטע פאר טעג וועלען באשטימען אויף זיכער צי ענגלאנד וועט האבען אן ארבייטער רעגירונג.

די ליבעראלע פיהרער האבען ווידער ערקלעהרט, אז זיי וועלען העלפען די לייבאריטס צו שטירצען די באלדווין רעגירונג.

די ארבייטער־פיהרער שטרענגען זיך אן צו פארמיידען דעם געדראהטע באהן־סטרייק. מען האפט, אז עס וועט ניט קומען צו קיין סטרייק.

קוירנעל וועדזשוואוד, וועלכער וועט ווארשיינליך זיין מיניסטער פאר אינדיען אין אן ארבייטער־קאבינעט, האט נעכטען ערקלעהרט אין אן עפענטליכער רעדע, אז אן ארבייטער־רעגירונג וועט באוויליגען מעהר פרייהייט צו די דאמיניאנס.

סובאטניקעס פון יוגא-סלאוואקיע וועלען זיך באזעצען אין פאלעסטינא

בעלגראד, יאנואר 14, (איטא). —

א סערבישער איד וועלכער האט ערקלעהרט, אז ער פארטרעט פופציג סובאטניקעס האט זיך געווענדעט צו ווילהעלם לאקער, וויצע־פרעזידענט פון אידישען נאציאנאלען פאראיין, מיט א בקשה, אז מען זאל ארויסהעלפען די סובאטניקעס צו באזעצען זיך אין פאלעסטינא.

ה'לאקער האט פארשפראכען פארצולעגען די בקשה פאר דער פאלעסטינער אדמיניסטראציע.

אמעריקאנער בריף מיט געלט ווערען גע'גנבעט אויף פוילישער פאסט

ווארשא, יאנואר, 14 (איטא).

די סאציאליסטישע צייטונג „ראבאטניק" שרייבט, אז עס ווערען דערהאלטען פילע קלאגען דאס בריעף וואס ווערען געשיקט פון אמעריקא ווערען אויפגעעפענט אויף דער פאסט. עס זעהט אוים אז בריעף וואס ענטהאלטען געלט ווערען אינגאנצען פארלארען. דאס געלט נעהמט מען ארוים און די בריעף פארניכטעט מען.

מען דארף צוערשט העלפען דייטשלאנד, זאגט אמעריקאנער פארטרעטער אין עקספערטען-קאמיסיע

פאריז, יאנואר, 14.

די עקספערטען־קאמיסיע אויף צו אויספארשען דייטשלאנד'ס מעגליכקייט צו צאהלען שאדענערזאץ האט היינט געהאט איהר ערשטע זיצונג.

לואי בארטו, דער פראנצויזישער פארטרעטער, האט ערעפענט די זיצונג מיט א באגריסונגס־רעדע צו די דעלעגאטען. ער האט זיך אויסגעדריקט, אז מען דארף ניט ערווארטען קיין נסים פון דער קאמיסיע, אבער ער האפט אז עפעס וועט דאך אויפגעטאן ווערען אויף צו קלאהרער ווערען אין דער פראגע וואס האלט באשעפטיגט די רעגירונגען פון אייראפא.

גענעראל דאוס, דער אמעריקאנער פארטרעטער, האט געענטפערט מיט א רעדע אין וועלכער ער האט באטאנט, אז מען מוז צוערשט העלפען דייטשלאנד צו ווערען פעסט אין איהר פינאנציעלער לאגע און דאן קאן מען האפען אז די פראבלעם פון שאדענערזאץ וועט צופרידענשטעלענד געלייזט ווערען.

נאך א גרופע פון 102 אידישע פליכטלינגע אנגעקומען אין קאנאדע

ספעציעלע טעלעגראמע פון ל. מעלצער

מאנטרעאל, יאנואר, 14.

נאך א גרופע פון אוקראינער פליכטלינגע קומט אן היינט ביינאכט פון רומעניע. די גרופע באשטעהט פון 102 מענער, פרויען און קינדער.

דרייסיג פון די אנגעקומענע וועלען מארגען פריה אפגעשיקט ווערען קיין ווינניפעג, צוואנציג קיין טאראנטא און צעהן קיין קינגסטאן, אנטאריא. די איבעריגע וועלען בלייבען אין מאנטרעאל.

נאך א גרופע פליכטלינגע ווערט ערווארטעט אין מאנטרעאל דעם קומענדען פרייטאג.

א טאג נייעס אין טאראנטא

פרעמיער קינג און גאווערנאר דזשענעראל וועלען דא רעדען

פרעמיער קינג קומט מארגען קיין טאראנטא צו אדרעסירען דעם „קענעדיען קלאב" מיטוואך אוונט.

לארד ביינג, דער גאווערנאר דזשענעראל, וועט אויך רעדען ביי דער זעלבער געלעגענהייט.

גנבים קריגען ווערטפולע צירונג

גנבים האבען זונטאג איינגעבראכען אין דער וואוינונג פון פיליפ גאליצקי, 1222 בלור סטריט וועסט, און האבען צוגענומען צירונג אין ווערט פון צוויי טויזענט דאלאר.

דער רייכסטער קאלאניסט אין דעם גאנצען בריטישען רייך—

דאס איז געוועזען אהרן הארט, איינער פון די ערשטע קאנאדער אידען.

די גרינדונג פון דער ערשטער אידישער „קאנגרעגיישאן" אין מאנטרעאל.

לעזט וועגען דעם מארגען אין „זשורנאל" אין א. ריינווין'ס „דער איד אין קאנאדע".

באמבע אונטערגעווארפען דעם פרעזידענט פון „ערוואכענדע מאדיארען"

בודאפעסט יאנואר, 14 (איטא).

א פארזוך איז דא געמאכט געווארען צו ערמארדען דעם פרעזידענט פון דער רעאקציאנער־אנטיסעמיטישער ארגאניזאציע "ערוואכענדע מאדיארען". לעצטען פרייטאג האט א יונגערמאן באזוכט דעם אפים פון דער ארגאניזאציע און האט פארלאנגט צו זעהן הער פאן עקהארדט, דעם פרעזידענט.

דער פרעזידענט איז ניט געווען אין אפים און דער באזוכער האט געבעטען מען זאל איהם איבערגעבען א פעקעל. ווען מען האט דאס פעקעל געעפענט האט מען דארט געפונען א באמבע.

לייבאר קאנגרעס פארלאנגט געזעץ וועגען אן 8 שטונדיגען ארבייטס-טאג

אטאווא, יאנואר, 14.

די עקזעקוטיווע פון טריידס און לייבאר קאנגרעס האט נעכטען נאכמיטאג פארגעלעגט פאר פרעמיער קינג א לעגיסלאטיווע פראגראם אין וועלכער דער אויבענאן פארנעהמט א פארלאנג, אז עס זאל דורכגעפיהרט ווערען א געזעץ וועגען אן אכט שטונדיגען ארבייטס־טאג איבער'ן גאנצען לאנד.

ווייטער האט די ארבייטער־דעלעגאציע פארלאנגט: אינשורענס פאר ארבייטסלאזע, פענסיע פאר אלטע ארבייטער, פראפארציאנעלע פארטרעטערשאפט, אפשאפונג פון אלע סעדישאן געזעצען און אמענדמענטס צו די קרימינעלע געזעצען וואס זאל פעסטשטעלען דאס רעכט פון פיקעטען און זאל פארמיידען אינדזשאנקשאנס נעגען סטרייקער.

פראצעס פון האום באנק דירעקטארען אפגעלעגט אויף א חודש

נעכטען האט אין קרימינעלען געריכט, פאר ריכטער רידעל, געזאלט אנפאנגען זיך דער פראצעס פון צעהן דירעקטארען און בעאמטע פון האום באנק, וועלכע זענען אונטער קלאגען פון קאנספיראציע. אויף דעם פארלאנג פון לאיער ד. ל. מעקארטי, וועלכער פיהרט די אנקלאגע, איז אבער דער פראצעס אפגעלעגט געווארען אויף א חודש צייט.

מר. מעקארטי האט ערקלעהרט, אז צוליב דער ענטשיידונג פון ריכטער מידעלטאן, וועלען דאס רעכט פון די אנגעקלאגטע צו אויסמיידען א דזשורי־פראצעס, קאן ער ניט אנגעהן איצט מיט'ן פראצעס.

חפץ חיים באקלאגט זיך אויף רעליגיעזע ירידה

ווילנא, יאנואר 14, (איטא). —

דער ראדינער רבי, באקאנט אלס חפץ חיים, האט פארעפענטליכט א בריעף צום אידישען פאלק, אין וועלכען ער באקלאגט זיך אויף דער ירידה פון דער אידישער רעליגיע.

בעל מחשבות טויט

באוואוסטער אידישער קריטיקער געשטארבען אין קאוונא אין עלטער פון 50 יאהר

קאוונא, יאנואר, 14 (איטא).

בעל מחשבות (דר. עליאשעוו) איז היינט געשטארבען.

בעל מחשבות, דער באוואוסטער קריטיקער און פובליציסט, האט פארנומען א זעהר אנגעזעהענעם ארט אין דער אידישער ליטעראטור. ער איז געווען דער פיאנער פון דער אידישער קריטיק. אויף פאר איהם האבען זיך געדרוקט אין אידיש ליטעראריש־קריטישע ארטיקלען (פון ראווניצקי, שלום עליכם, פרישמאן, פרץ און אנד.) אבער יענע ארטיקלען זענען געווען צופעליגע בעת בעל מחשבות האט זיך ספעציעל אפגעגעבען מיט דער קריטיק פון דער אידישער ליטעראטור. אין זיינע קריטישע ארטיקלען האט ער באהאנדעלט כמעט אלע באדייטענדע אידישע (און אויך העברעאישע) שריפטשטעלער.

בעל מחשבות (זיין אמת'ער נאמען איז איסידאר עליאשעוו) איז געבארען געווארען אין קאוונא אין יאהר 1873. ער האט געקראגען א ברייטע אידישע און וועלטליכע בילדונג.

זיין ליטעראריש טעטיגקייט האט עליאשעוו אנגעהויבען אין יאהר 1895 אין דייטשע און רוסישע צייטשריפטען. אין אידיש האט ער דעביוטירט מיט אן ארטיקעל איבער מאריס ראזענפעלד אין ערשטען יאהרגאנג „יוד".

זייט דעמאלט האט ער זיך באטייליגט אין פילע אידישע צייטונגען און זשורנאלען און איז אויך געווען א מיטארבייטער אין העברעאישע צייטונגען, שרייבענדיג פון צייט צו צייט אין דער אידישער פרעסע אויף דייטש, רוסיש און פויליש. אין לויף פון עטליכע יאהר איז ער געווען דער ליטערארישער רעדאקטאר פון'ם „פריינד". ביז איצט זענען ערשינען פיער בענד פון זיינע געזאמעלטע שריפטען.

דער טויט פון בעל מחשבות וועלכער איז נאך געווען אין מיטען פון זיין שאפען איז א שווערער פארלוסט פאר דער אידישער ליטעראטור.

איטאליענער וויל ניט אויסזאגען ווער ס'האט איהם געשאסען

סט. קעטרינס, אנט., יאנואר, 14.

קאלאגערא טארוועלי, אן איטאליענער פון טאראלד, ליגט א שווער פארוואונדעטער אין היגען האספיטאל און ער וויל ניט אויסזאגען ווער עס האט איהם געשאסען.

דער געשאסענער האט בלויז געזאגט אז מען האט איהם געשאסען אויפ'ן שאסיי, לעבען זיין הויז. די פאליציי גלויבט, אז ער ווייסט פיעל מעהר וועגען דער שיסעריי, נאר ער וויל ניט אויסזאגען.

געריכט וויל ניט ענדערען טויט-אורטייל

בלויז פעדעראלע רעגירונג קאן העלפען דעם עסטרייכער דזשאן קאלטען, פאראורטיילט צום טויט פאר מארד.

דזשאן קאלטען, אן עסטרייכער וועלכער איז לעצטען אקטאבער פאראורטיילט געווארען צום טויט פאר ערמארדען זיין לאנדסמאן פיט סטארטשוק, וועט אויפגעהאנגען ווערען דעם 24־סטען יאנואר, סיידען די פעדעראלע רעגירונג וועט איהם באגנאדיגען. סער וויליאם מיולאק, ריכטער פון "אפעלייט דיוויזשאן קאורט" האט זיך אנטזאגט צו פארארדנען א נייעם פראצעס און האט ערקלעהרט, אז באגנאדיגונג הענגט אפ פון אטאווא.

פעדעראלער פארלאמענט עפענט זיך דעם 28-טען פעברואר

אטאווא, יאנואר, 14.

די קומענדע סעסיע פון פעדעראלען פארלאמענט וועט זיך אנהויבען דאנערשטאג דעם 28־טען פעברואר. דער מיניסטערען־קאבינעט האט נעכטען באשלאסען וועגען דעם און א פראקלאמאציע אין דעם זין איז באלד ארויסגעלאזען געווארען.

פרוי טויט אין וואנע פון אנריהרען עלעקטרישען דראט

לאנדאן, אנט., יאנואר 14. —

מרס. דייוויד וויליאמס, 39 יאהר אלט, פון 25 גרעפטאן סטריט, איז דערהרג'עט געווארען אין וואנע, פון אנריהרען אן עלעקטרישען „היטער".

פאניק אין פאר[illegible] צוליב ווייטערער ירידה פון פראנק

פראנק האלט אין איין פאלען און די רעגירונג קאן זיך גאר קיין עצה ניט געבען. — זיבען אידישע ספעקולאנטען און צוויי גריכען ארויסגעשיקט פון לאנד.

פאריז, יאנואר 14. —

דער ווייטערדיגער פאלען פון פראנק האט ארויסגערופען א פאניק אין די געשעפטס־קרייזען. היינט האט דער פראנק געהאלטען 22 און דריי פערטעל צו א דאלאר.

פינאנציעלע עקספערטען דענקען, אז די ירידה פון פראנק שטאמט דערפון וואס די ביזנעס־וועלט האט פארלארען דעם צוטרויען און האלט אין איין קויפען פרעמדע וואליוטע.

די רעגירונג נעהמט אן ענערגישע מיטלען צו נארמאליזירען דעם פראנק.

פאריז יאנואר 14, (איטא). —

זיבען רוסישע אידען און צוויי גריכען זענען ארויסגעשיקט געווארען פון לאנד אויפ'ן באפעהל פון אינערן־מיניסטער. די ארויסגעשיקטע זענען געווען באשולדיגט אין ספעקולאציע.

מעיאר הילץ און נייע שטאדט-פארוואלטונג נעכטען איינגעשווארען

מעיאר הילץ אונטערשטרייכט די נויטיגקייט פון עקאנאמיע.

נעכטען האט אנגעהויבען צו פונקציאנירען די נייע שטאדט־פארוואלטונג. עס איז געווען א פייערליכע פארזאמלונג נעכטען אין סיטי האל פון אלע שטאדט־טאטעס און זייערע נאהענטע און קרובים. ווי געוועהנליך האט א גלח געבעטען גאט'ס ברכה אויף די נייע שטאדט־טאטעס.

מעיאר הילץ האט געהאלטען א לענגערע רעדע וועגען די פראגען וואס די שטאדט־פארוואלטונג וועט דארפען אויפנעהמען און האט אונטערשטראכען, אז עס איז זעהר נויטיג צו זיין עקאנאמיש אין אלע אויסגאבען. ער האט געבעטען די שטאדט־טאטעס, אז זיי זאלען זיך אויפפיהרען מיט'ן נויטיגען ערנסט און זעהן צו ערפילען זייערע פליכטען אויף דעם בעסטען אופן.

וועגען די שטייערען האט דער מעיאר געזאגט, אז אויב מען קאן רעדוצירען די שטייערען וועט עס נאטירליך געטאן ווערען.

מען האט דאן ערוועהלט אלע נויטיגע קאמיטעס.

לאיער פיליפס, דער נייער אידישער אלדערמאן פון ווארד פיער איז באשטימט געווארען אין דער פראפערטי־קאמיטע.

נאך דער זיצונג האבען אלע מיטגלידער פון סיטי קאונסיל זיך משפחה נעווען אויף א "לאנטשאן".

פאליציי צוטרייבט מיט טרערען באמבעס מיינער-סטרייקער אין אלבערטא

עדמאנטאן, אלבערטא, יאנואר, 14.

די פראווינציעלע פאליציי האט זיך היינט באנוצט מיט טרערען גאז־באמבעס אויף צו צוטרייבען סטרייקענדע מיינער.

דער סטרייק פון די היגע מיינער האלט שוין אן זינט אנהויב דעצעמבער. די אומארדנונג האט זיך היינט אנגעהויבען ווען א מחנה סטרייקער האט זיך פארזאמעלט ארום די קוילען־מינען מיט דער כונה ניט אריינצולאזען צו דער ארבייט סקעבס, וואס זענען אנגעקומען פון אנדערע ערטער. די פאליציי האט דאן געווארפען די טרערען־באמבעס אין דעם המון און די סטרייקער זענען געצוואונגען געווען אפצוטרעטען פון די מינען.

קעניגין פון האלאנד באדאנקט אידישען קאנגרעס פאר גוטע וואונשען

ניו־יארק, יאנואר, 14, (איטא).

דער אמעריקאנער אידישער קאנגרעס האט דערהאלטען א בריעף פון דעם פריוואטען סעקרעטאר פון דער האלענדישער קעניגין ווילהעלמינא, אלס ענטפער אויף א באגריסונג וואס דער קאנגרעס האט געשיקט צו דער געלעגענהייט פון צעהן יאהריגען יובילעאום פון ווילהעלמינא'ס הערשאפט. אין דער באגריסונג איז באטאנט געווארען דער פאקט אז די האלענדישע אידען געניסען פרייהייט און עס איז אויסגעדריקט געווארען דאנקבארקייט דערפאר.

אין דעם ענטפער ווערט געזאגט, אז די קעניגין שעצט זעהר הויך די גוטע וואונשען פון דעם אמעריקאנער אידישען קאנגרעס.

האט געטויטעט זיין פרוי, נאך דעם ווי זי האט געטויטעט איהר ברודער

אורארא, אילינאי, יאנואר, 14.

אין אפריל לעצטען יאהר האט זיך דא אין שטעדטעל געטומעלט מיט דער פארשווינדונג פון דעם לאיער ווארען לינקאלן זיין פרוי און איהר ברודער, בייראן שאופ. מען האט דעמאלסט געגלויבט אז דער לאיער איז ערמארדעט געווארען פון זיין פרוי וועלכע איז אנטלאפען מיט איהר ברודער.

די געהיימניס איז איצט אויפגעלייזט געווארען. דער פארשוואונדענער לאיער האט זיך געמעלדעט צו דער פאליציי און האט זיך מודה געווען, אז ער האט ערמארדעט זיין פרוי, וועלכע האט פריהער ערמארדעט איהר ברודער.

ווי לינקאלן האט ערקלעהרט האט זיין פרוי געשאסען איהר ברודער אין א קריג און האט דאן געוואלט שיסען אויך איהם. אין זעלבסטפארטיידיגונג האט ער געכאפט א שטיק אייזען און איהר געטויט. ער האט דאן ביידע קערפער צוהאקט אויף שטיקלאך און פארברענט אין אויווען.

ענגלישע מיינער פאר אפברעכען אגרימענט

לאנדאן, יאנואר, 14.

די קוילען־גרעבער פון לאנקאשייר און טשעשייר האבען מיט אן איבערוועגענדער מאיאריטעט געשטימט צוגונסטען אפברעכען דעם איצטיגען אגרימענט מיט די באלעבאטים. די אפשטימונג איז געווען 55,875 פאר און 3,346 נעגען.

אויב די קוילען־באראנען זאלען ניט מאכען קיין באלדיגע קאנצעסיעס איז א מיינער־סטרייק אומפארמיידליך.

קופט-שיף צוריקגערופען דורך ווייערלעס

פאריז, יאנואר, 14.

אן עראפלאן וואס איז אפגעפלויגען שבת פון פאריז קיין שווייצאריע איז א האלבע שטונדע נאכ'ן אפפליהען צוריקגערופען געווארען דורכ'ן ראדיאטעלעגראף.

דער עראפלאן איז געפלויגען מיט פאסאזשירען קיין זשענעווא. בעת די לופטשיף איז אפגעפאהרען איז געווען באריכטעט, אז דער וועטער איז איבער'ן גאנצען וועג א גוטער. א האלבע שטונדע שפעטער איז אבער אנגעקומען א באריכט, אז עס איז אויסגעבראכען א שטורעם און רעגען און עס איז ראטזאמער די רייזע אפצולעגען. מען האט דאן פרובירט צו פארבינדען זיך דורכ'ן ווייערלעס מיט דער שיף און עס איז איז געלונגען.

גרויסער פייער אין אטאווא

אטאווא, יאנואר 14. —

צעהן פאמיליעס זענען געבליבען היימלאז אלס רעזולטאט פון א גרויסען פייער, וואס האט פארניכטעט די קאנאט אפארטמענט הויז, אויף בעסיער סטריט.

ביגס וועט ניט זיין פיהרער פון פארמער-פראקציע

האמילטאן, אנט., יאנואר 14. —

האנ. פ. סי. ביגס האט ערקלעהרט, אז ער וועט ניט אננעהמען די פיהרערשאפט פון דער פארמער־פראקציע אין דעם פראווינציעלען פארלאמענט.

משפחה-קלאגע

סעם צוקער פון 55 גרענדזש עוו. איז ארעסטירט געווארען אויף א משפחה־קלאגע.

„ווילדע ליידענשאפט"

א ראמאן פון אידישען לעבען.

פון י.־ב"ם

(38־טע פארזעצונג)

נאכדעם ווי דער קראון אטוירני האט פארענדיגט זיין באשולדיגונגס רעדע, האט דער פארטיידיגער באקומען דאס ווארט. דער פארטיידיגער האט געזעהן אז לויט די האלטונג פון די עדות וועט פרענק ניט באפרייט ווערען. ער האט געזוכט א פונקט אין דעם גאנצען פראצעס, וועלכער זאל איהם ערלויבען אפצוציהען די אויפמערקזאמקייט פון די ריכטער, אדער אפעלירען געגען דער האלטונג פון עטליכע עדות. זיין פארטיידיגונג איז בלויז געוועזען, דאס פרענק איז אריין אין שעהנגאלדס צימער מיט'ן אבזיכט צו רויבען, דערפאר האט איהם באגעגענט מר. שעהנגאלד, און עס האט זיך אנגעפאנגען א קאמף, פרענק איז אזוי ארום געוועזען געצוואונגען צו פארסמ'ען דעם ערמארדערטען אויס זעלבסט פארטיידיגונג.

דער ריכטער האט געגעבען אינסטרוקציעס דער דזשורי, און די לעצטע זענען אוועק זיך בארעטען.

פרענק איז געזעסען א צובראכענער, זיינע אויגען זענען געוועזען מיט פינסטערע וואלקענס פארשטעלט. ער האט ניט געגלויבט אין אזא מיאוסען סוף. ער האט געוואוסט, אז די גאנצע געשיכטע איז א פראוואצירטע. אבער אז איינגע מענשען זאלען עדות זאגען מיט אזוי פיעל ליגענס, אויף דעם האט ער ניט געגלויבט.

מיט אמאל האט ער ווי ערוואכט, ער האט אויפגעהויבען זיין קאפ, און דערזעהן פון דער ווייטענס זיצען דארא'ן א פארוויינטע.

דארא האט זיך א כאפ געטון מיט איהר האנט ביים הארץ. ביידע בליקען האבען זיך באגעגנט. זי האט געפיהלט וואס איהר געליעבטער לעבט איבער אין דעם מאמענט. און זי! — זי קען איהם זאגאר ניט טרייסטען מיט א ווארט, זי זעהט ווי איהר געליעבטער ווערט פארמשפט צום טויט, און זי מוז שווייגען. זי האט צו איהם אנגעווענדעט איהר בלאס געזיכט, איהם אנגעקוקט דורך די טרעהרען וועלכע זענען געראנען פון איהרע אויגען. ער האט די טרעהרען פארשטאנען, דאס זענען געווען נאסע עדות דאס זי גלויבט אין זיין אונשולד.

לאנגע שטונדען זענען פאראיבער איידער די געשווארענע האבען אריינגעבראכט זייער אורטייל.

אין געריכטס זאל איז געווארען שטיל. אלע אנוועזענדע האבען זיך צוגעהערט מיט איינגעהאלטענע אטעמס. מען האט געקענט פיהלען ווי דער טויט שוועבט מיט אריין מיט זיי.

דער ריכטער האט פארנומען זיין פלאץ און געפרעגט די געשווארענע זייער אורטייל.

מיר געפינען, האט דער עלטסטער פון זיי געזאגט. דאס פרענק איז שולדיג אין בארויבען מר. שעהנגאלד, און דאס ווערענד די צייט פון רויב, האט איהם דער בארויבטער געכאפט ביי דער ארבייט און אז אין קאמף פאר זיין פערזענליכע פרייהייט, האט ער דעם בארויבטען פארסמ'ט. מיר אנערקענען דאס פארברעכען. און מיר פארלאנגען פון ריכטער, א ניט זעהר שווערע שטראף.

ווידער אמאל האט זיך אנגעפאנגען א קאמף צווישען די צדדים, די ריכטער האבען זיך אויפגעשטעלט צו באשטימען די שטראף פארן פארברעכער.

א שטיקעל צייט איז פאראיבער. און ענדליך האט זיך דערהערט דער אורטייל —

פופצעהן יאהר געפענגניס!

פרענק דערהערענדיג דעם אורטייל איז ווייס געווארען ווי שניי. דאס לעצטע ביסעל פארב איז פארשוואונדען פון זיין געזיכט. ער האט געפיהלט אז די וועלט ענדיגט זיך מיט איהם.

באלד האבען די טורמע וועכטער איהם אנגענומען אונטער די הענט, און איהם גענומען פיהרען צו דער טיר פון דער תפיסה. דארא איז אבער ניט געבליבען זיצען אויף איהר פלאץ. זי איז שנעל צוגעלאפען צו איהר געליעבטען. איהם ארומגעכאפט מיט ביידע הענט און אויסגעשריען:

— מיין פרענק, מיין ליעבלינג! די גאנצע וועלט קען זיין געגען דיר, אלע אונטערגעקויפטע עדות מעגען ריידען וואס זיי ווילען. איך בין אבער איבערצייגט אין דיין אונשולד און אין דיין טריישאפט. איך בין די איינציגע אויף דער וועלט וועלכע גלויבט אז דאס אלעס איז ספעציעל געטון געווארען כדי מיך צו רויבען פון דיר. איך שווער דיר פרענק, דאס איך בלייב דיר געטריי, און אז איך וועל ווארטען אויף דיר, ביז דו וועסט פריי ווערען. די פופצעהן יאהר וועלען זיין פאר מיר פופצעהן טעג פון גלויבען און האפנונג פאר מיין געליעבטען. פרענק די ביזט אונשולדיג, און איך וויל אז די גאנצע וועלט זאל עס וויסען.

— דארא — איך — איך

מעהר האט ער קיין ווארט ניט געקאנט ארויסריידען. דארא'ס ליעבע האט אויף איהם געווירקט שטארקער ווי דער אורטייל. ער איז פון ביידע צופעלע אזוי געריהרט געווארען אז ער איז געפאלען חלשות אין די הענט פון זיינע ווערטער, וועלכע האבען איהם א באוואוסטלאזען אפגעפיהרט אונטער די אייזערנע קאלטע גראטעס.

* * *

17־טער קאפיטעל.

דארא האט פרובירט מיט אלע איהרע כוחות, צו האלטען טריי איהר פארשפרעכען צו פרענק'ן. זי האט אנגעווענדעט אלע מיטלען צו בלייבען עהרליך און טריי צו איהר געליעבטען. די אומשטענדען האבען זי אבער געטריבען צו באגעהן זעלבסטמארד.

זי האט מיט אלע מעגליכקייטען געזוכט זיך דורכצושלאגען א וועג אין לעבען. זי איז אבער געבליבען מיטלאז אין קאמף.

זי האט ניט איינמאל פרובירט עס מיט געטריבען אבער פון דער ליעבע און פעסט איבערצייגט אין דעם געליעבטענס אונשולד איז זי געבליבען לעבען צו ערפילען די שבועה וואס זי האט זיך אליין געגעבען. נעמליך די שבועה צו געפינען דעם שולדיגען, און דעם אינשולדיגען צו באפרייען.

גאנצע נעכט פלעגט זי זיך ווארפען און שליידערען איבער איהר בעט. געטראכט און געקלערט, אבער קיין קלאהרער געדאנק, קיין ריכטיגער פלאן איז צו איהר קיינמאל ניט געקומען. זי האט ניט געהאט קיין איינציגען פאדים וועלכער זאל איהר פיהרען צו די ריכטיגע באווייזע, די נעץ וועלכע מען האט ארום פרענק'ן געווארפען איז געוועזען געשפונען פון פעסטע שטריק און עס איז שווער געוועזען די נעץ צו פארניכטען.

ווען זי איז צוריק געקומען פון פראצעס, האט זי געפיהלט ווי א שטארקער פיבער ברענט אין איהר קערפער. זי האט געגלויבט אז זי וועט דעם צווייטען טאג ניט איבערלעבען. דאך האט זי זיך מיט די לעצטע כחות געשלעפט צו דער ארבייט און מיט ציטערדיגע הענט האט זי די ארבייט געמאכט. מורא האבענדיג ניט צו פארלירען דאס פלאץ צו ארבייטען, פון וואנען זי האט געהאט א מעגליכקייט צו פארדינען אויף א לעבען.

מיט טילין האט זי קיין געמיינשאפטליכעס ניט געהאט. צו ערשט האט זי מיט איהר געהאט גרוים מיטלייד. זייט אבער זי איז אויפגעטראטען אלס עדות געגען פרענק'ען האט דארא געזוכט איהר אויסצומיידען.

ענדליך האט דארא דערלעבט דעם טאג ווען דער עלטסטער פון דער דרוקעריי האט איהר געשיקט רופען.

דארא איז א פרעהליכע אוועק צו איהם.

(ווערט פארגעזעצט)

די „גאלדענע כלה" היינט אין סטענדערד

אין סטענדערד טעאטער, וועט היינט אוונט ווידער אמאל געשפילט די ערפאלגרייכע אפערעטע, וועלכע האט אויסגענומען ביי אלע צושויער „די גאלדענע כלה".

יעדעס מאל ווען די פיעסע איז געשפילט געווארען, איז זי באזוכט געווארען פון הונדערטער מענשען וועלכע האבען זיך אמוזירט און הנאה געהאט פון די זיסע מוזיק, שעהנע אויסשטאטונג און נאך שעהנערע עפעקטען.

צו דער היינטיגער פארשטעלונג זענען איינגעלאדען געווארען ספעציעלע מענטשער, און די וועלכע וועלען היינט זיין אין סטענדערד טעאטער וועלען זיך גוט אמוזירען.

אין די טענץ נעהמט אנטייל דזש. פישער, דער באוואוסטער טאנץ לעהרער, מיט מיס דזשייקאבס.

טוען גוטע ארבייט פאר קינדער

ווי עס לאזען וויסען די טוערינס פון דער „הלבשת ערומים" סאסייטי, פון דער תלמוד תורה עץ חיים, האבען זיי אין לויף פון די ערשטע ווינטער חדשים באקליידעט פערציג ארעמע קינדער מיט נייע מלבושים. —

אין דער ארבייט האבען זיך באטייליגט די פרעזידענטין מרס. גאלדהאר, די וויס־פרעזידענטין מרס. קלאוז, די טרעזשורערין מרס. אנראט, מרס. ראטשטיין, מרס. זאלצבערג, מרס. לעווין, מרס. וואלנער, מרס. אייזענבערג, מרס. הימעל און מרס. מינץ.

זיי האבען אויך דורכגעפיהרט א שעהנע חנוכה פארטי ביי וועלכע די קינדער האבען באקומען חנוכה מתנות און פרעזענטען.

די „הלבשת ערומים" סאסייטי, זעצט פאר איהר ארבייט און העלפען אזוי ארום די ארימע קינדער פון דער תלמוד ת"ה.

קוילען
טשעסטנאט קאוק $13.50 א טאן
ענטרעסייט — — — $51.50 א טאן
עגג און סטאוו געמישט
פאקאהאנטאס — — — — $11.50
עגג, סטאוו, נאט
שנעלע דעליווערי, ריכטיגע וואג.
PEERLESS COAL & COKE CO.
רענדאלף 8978

עלעקטרישען
הויז.ווייערינג און רופיירס, עסטימיטס. קיין דזשאב צו גרויס אדער צו קליין. קיין שאדען צו די דעקאראציעס ביים פיקסען.
דזשיי דזשייקאבסאן
27 באלדווין סטריט
טעלעפאן טריניטי J 3248

א. נוסבוים
הערט זיך איין!
אלע סארטען פון נייע און געניצטע פארד קארס און טראקס אויף לייכטע אויסצאהלונגען. אייער געניצטע קאר ווערט גענומען אין עקסטשענדזש פרייער „אריינשלעפען" פון יעדער שטאדט־טייל. אונזער ערפאלג איז צוליעב אונזער סירוויס. זעהט מיר צוערשט.
ALF. NUSBAUM
W. G. WARBURTON & CO. LIMITED
670 BLOOR ST. W.
טעלעפאן טריניטי 0416

פראפעסאר זאגט אז עלעקטריזירונג טויטעט ניט מענשען

ווין, יאנואר, 14.

פראפעסאר יעלינעק, דירעקטאר פון עלעקטרא־פאטאלאגישען אינסטיטוט האט ערקלעהרט, אז עלעקטריזירונג טויטעט ניט, נאר מאכט די מענשען צו פארלירען זייער באוואוסטזיין. ער איז דעריבער פון דער מיינונג אז טויזענטער מענשען וואס זענען עלעקטריזירט געווארען זענען באגראבען געווארען לעבעדיגער הייט.

דער פראפעסאר ניט אן פיעלע פעלע ווען מענשען וואס זענען צופעליג עלעקטריזירט געווארען, זענען נאכהער געבראכט געווארען צום לעבען.

לערענט דעזיינינג
איך פארזיכער אויסצולערנען דעזיינינג פאר מענס און באים קלאדינג. איך מאך פעטערנס פאר די טרייד. פרובירט א פעטערן.
J. FREEMAN
668 YONGE ST.
TELEPHONE RANDOLPH 0618

עקסטרא בארגענס
$35, $30 סוטס געמאכט צו אדער פאר $18 און $22, פיט און ארבייט גאראנטירט. קומט און איבערצייגט אייך צו די
יונייטעד טיילערס
603 בעי סטריט
טעלעפאן עדלייד 2243

מענדעל קאהן
האט געעפענט א קאל יארד
אין 114 יוקליד עוו.
אדון סופלייט די בעסטע קוילען גלייך דעליווערט צו יעדער טייל פון שטאדט. טעלעפאנירט. טריניטי
J 4993

סיינס
און שאו קארדס
פארשידענע סארטען געמאכט אין
טאראנטא קונסט־צענטער
519 דאנדעס סט. נעבען ספעדיינע
טעלעפאן טריניטי J 1372

חזן קאפלאנ'ס
נייער אדרעס איז
484 בראנזוויק עוועניו
טעלעפאן הילקרעסט W 5171
אפיס 11 קאלבארן סט.
טעלעפאן מיין 2907.

די קאנאדער געשיכטע אין אידיש
איהר קענט יעצט באקומען א. רייזנווייג'ס בוך
„קאנאדע—איהר געשיכטע און ענטוויקלונג"
— אין —
טאראנטא קונסט־צענטער
519 דאנדעס סטריט וועסט
ט. כץ און ל. פרעכטעל וועלען אייך די טעג באזוכען און באזארגען אייך מיט א קאפיע.

פארלאנגט
Want Ads.

פארלאנגט א פרוי צו קאכען און לייכטע הויז ארבייט. זאל זיך ווענדען צו דזש. אבראמסקי, 265 פרינסעס סט. קינגסטאן, אנטאריא.
3757-1-15)

א יונגער מאן עקספיריענסד בוקקיפער פארלאנגט א פאזישאן. טעלעפאנירט טריניטי J 9613
3767-1-16)

פארלאנגט א מיידעל צו לייכטע הויז ארבייט, סטעדי פלאץ. פרעגען 352 יאנג סטריט.
3787-1-16)

אקאונטאנט בוקקיפער
און טייפיסט נעהמט אן ארבייט טיילווייז אדער שטענדיג, אינסאלס סיסטעמס אדיטס, מאכט גרייט פינאנשעל סטייטמענטס, טעקס רעטורנס. קען שרייבען אידיש. נאכפרעגען טריניט J 5761
3739-2-10)

איבערראשענדע נייעס!
דער איינציגער אידישער ארטיסט און קינסטלער, יוסף בורשטין, וועלכער האט געדעקארייטעד די לאנדאנער, די גאליציאנער און דירוסישע שוהלען, ארבייט יעצט פאר זיך.
איך ארבייט אין פארטנער מיט נאך עטליכע גוטע בעלי מלכות. מיר טוען אלע האנט ארבייט וואס געהען אריין אין דיזען טרייד, ווי פענסי ארטיסט דעקארייטינג, פייפערהיינגינג, פיינטינג, גריינינג און פלאסטערינג. אלעס ווערט געטאן ערשטע קלאסיגע ארבייט און צו ריזאנייבעל פרייזען. צופרידענהייט און גוטע באהאנדלונג גאראנטירט. פאטראנייזט דעם וואס איהם קומט די דאנקזאגונגס און קרעדיט. ווייל אלע די וואס קענען אונז און אונזער ארבייט, וויסען אז מיר זענען עס ווערט.
אונזער נאמען איז:
The UNITED ART DECORATORS
טעלעפאנט לייקסייד W 5379
אדער טריניטי 2865
52 סענט פעטריק סטריט
3785-2-14)

ביכער, בילדער, אידישע מוזיק נאטען, פיאנאס, פידלען
וויקטראלעס
אויף לייכטע אבצאהלונגען
נייע
רעקארדס
מיקיטקא, הבדלה — פון הערשמאן.
גשם — פון ראזענבלאט.
די גאלדענע כלה
אין טאראנטא קונסט־צענטער
519 דאנדעס נעבען ספעדיינע.

ביזנעס שאנסעס
Business Chances

פייפער הענגינג און פיינטינג
איך מאך די בעסטע דזשאבס אין פיינטינג און פייפער הענגינג. גוט און בילינ, בעסטע צופרידענהייט. טעלעפאנירט גלייך. טריניטי F 8316
מ. קירשענבוים, 100 דעניסאן עוו.
8635-0-30)

פייפער הענגינג און פיינטינג
די אסינגטאנער פיינטינג און וואלפייפער סטאר לאזט וויסען זייערע קאסטומער אז מיר פיינטען און דעקארירען אייערע הייזער צו די בילינסטע פרייזען. אויך פארקויפען מיר פייפער צו די בילינסטע פרייזען. גרויסער בארגיין אויז פיינט און וואל־פייפער, גיט אונז א טרייעל. טעלעפאנירט לייקסייד 0947 אדער לייקסייד 7581 — 166 אסינגטאן עוועניו. איינגענטימער סעם קאטץ
3528-1-18)

צו פארענטען
To Let

צו פארענטען אן 8 רומיגע הויז מיט באהייצונג, סטים היט, אלע קאנוויניענס. 256 קראפארד סטריט. פרעגען 320 ריטשמאנד סט. וועסט. טעלעפאן עדלייד 3053.
3758-1-15)

$45. 5 רומיגען אפארטמענט הארדוואוד פלארס, באהייצט. 13 מורי סטריט פרעגען ראטענבערגס, 79 קווין וועסט, טעלעפאן עדלייד 0693
3778-1-15)

צו פארענטען א סטאר מיט 7 רומס און 3 גאראדזשעס. פרעגען 170 יוקליד עוו. 45 דאלאר א מאנאט רענט.
3738)

צו פארענטען א סטאר מיט 8 רומס סייד ענטרענס, סעפערעט סינק, 3 פיעס באטה, גאראדזש פאר 2 קארס, פיל סייז סעלער און אנדערע קאנוויניענס. מעסיגע רענט. פרעגען 26 אסינגטאן עוו.
3779-1-16)

א יונגע פרוי, ניט לאנג אין לאנד פארלאנגט צו געהן אלס א ווארטש פרוי, האט גוטע עקספיריענס אדער נאכצוקוקען נאך א הויז. קאן גוט קאכען. פרעגען מרס. שטארקמאן, 129 טשעסטנאט סט.
3782-1-17)

פארלאנגט א פארטנער צו לײדיס קלאוקס און סוטס. מוז האבען עקספיריענס. שרייבט „זשורנאל" באקס 607.
3776-1-16)

פארלאנגט א מיידעל צו לייכטע הויז ארבייט. פרעגען ביי טעלעפאן קענוואוד 1194.
3777-1-16)

צו פארענטען א 5 רומיגען קאטעדזש פאר 15 דאלאר א מאנאט אין קענזינגטאן עוו. פרעגען פיינבערג 31 וועגאלי סטריט.
3786-1-16)

דער באוואוסטער פוירסט קלעס קאכער מר. רייזמאן
נעהמט אן צו־אטענדען חתונות, באנקעטען מיט דער בעסטען צופרידענהייט. מיין אדרעס איז 36 קענזינגטאן עוו. טעלעפאן טריניטי W 3783
3497-12-18)

טעלעפאן עדלייד 5615
דר. מ. קייטס
דענטיסט
218½ קווין וועסט
(קארנער מיקאל סטריט)
טאראנטא.

בלויז חזן וולאדאווסקי

איז אנשטענדיג, ריין און פארזיכטיג
אלס מוהל
און מסדר קידושין
אלע עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז אין זייער אייגענעם בענעפיט.
קאנטרי לייט קענען מיר אויך רופען אויף זייערע שמחות.
וואוינונג 62 בראנזוויק עוועניו
טעלעפאן טריניטי 1076.
פאר ארימע אומזיסט.

פרייזען פאר
קלאסיפייד אדווערטייזמענטס
"פארלאנגט" און "צו פארענטען" אדווערטייזמענטס.
25 סענט קעש א ל ביז 25 ווערטער. פאר 35 סענט, אויב דורך א "טשארדזש אקאונט".
יעדעס ווארט איבער 25. ווערט גערעכענט צו סענט א ווארט.
ציפערען ווערען גערעכענט. יעדער ציפער באזונדער אלס א ווארט.
פאר קעפלאך איבער די אדווערטייזמענטס וו.ע.וו. שרעכענט 25 סענט עקסטרא פאר יעדען טאג.
פאר „באקס סירוויס" 10 סענט עקסטרא
צו פארקויפען, ריעל עסטייט, ביזנעס שאנסען און אלע אנדערע אדווערטייזמענטס אין די קלאסיפייד קאלומס — 2 סענט א ווארט.
קלאסיפייד דיספליי
6 סענט אן עגייט שורה
טויט־נאטיצען אדער לויות — פ' אנט פיירזש 5 דאלאר, אנדערע פיירושעס 3 דאלאר
אדווערטייזמענטס וועלכע נעמען ארויף אן טעלעפאן, נאר פון די יעניגע וועלכע האבען מיט אונז א טשארדזש אקאונט.
דער „זשורנאל" וועט נים זיין פאר אנטווארטליך מעהר ווי פאר איין ניט ריכטיגע אינסוירשאן. אויב מען האט ניט געלאזט וויסען דעם טעות אין דעם זעלבען טאג, איז עס דעם אדווערטייזער'ס פארלוסט.

קויפען און פערקויפען
Bought and Sold

צו פארקויפען א סאליד בריק סטאר מיט 7 רומס אלע קאנוויניענס פרעגען 405 קווין וועסט.
3771-1-18)

$3300 אקספארד, בריק פראנט הויז 7 רומס מיט קאנוויניענס, ברייטער טיעפער לאט סטייבעל.
$4300 מיידזשאר לעבען קאלעדזש. בריק פראנט הויז 7 רומס אלע קאנוויניענס.
$4000 בעלוווי. בריק הויז 8 רומס אלע קאנוויניענס.
נעלער, 18 ראס סטריט, טעלעפאן טריניטי W 8962
3672)

א בעקערי און קענדי סטאר מוז פארקויפט ווערען. אורזאכע קראנקהייט לאנגער ליעס, ביליג רענט, אלע קאנוויניענס. דער ריכטיגער פלאץ פאר א אידישע בעקערי, קאפע הויז און דעליקאטעסען. קיינע אין דעם געגענד. פרעגען 638 קווין סט. וועסט.
3781-1-17)

צו פארקויפען א האפמאן פרעס ווארדראב, מיזאר און ניי מאשין, סטאר פיטינגס. 501 דענפארט עוו.
3780)

ארטיקלען צום פארקויפען
סקיילס — געניצטע ברענטפארד סקיילס אין בעסטען מעכאנישען צושטאנד צו שטארק רעדוצירטע פרייזען פון אלע מאדעלען. א גאוועהרמענט סערטיקייט מיט יעדע. אויך פלייש־שניידער און קעש שניידער. אראנאק איידזשענסי לימיטעד, 12 דאנדעס סטריט וועסט.
3704-1-15)

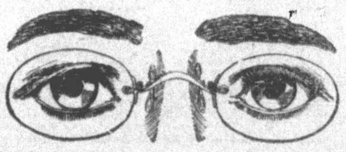

האט איהר אויגען טראבעל?
האט איהר קאפ שמערצען?
ראן זעהט זיך מיט דעם אידישען
אפטאמעטריסט
— און אפטישען —
וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערמענט
דר. הענרי העררים
279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינע)
אפען ביז 9 אוהר אין אווענט
DR. HENRY HARRIS
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. Near Spadina
Open until 9 p. m.

דארפט איהר
א פלאמבער, א קארפענטער, א פיינטער אדער און אנדער בעל מלאכה
א מארטגיידזש, א פארטנער אדער און אנדער ביזנעס אנגעלעגענהייט
פארקויפען אדער פארענטען אייער הויז אדער רומס

ווילט איהר
פארקויפען אדער קויפען אלטע פוירניטשור
מאכען קליידער פאר אייערע קינדער. אדער קויפען פארטיגע קליידער

זוכט איהר
צו קויפען אדער פארקויפען א ביזנעס
א גוטען לאיער, אן אינשורענס מאן, אדער פראפעסיאנעלע דיענסט

לעזט די קלאסיפיצירטע
אדווערטייזמענטס

שטעלט אריין אן „אד" אין
„אידישען זשורנאל"
די איינציגע אידישע צייטונג אין אנטאריא

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער הער רעדאקטאר: —

מיט אייער ערלויבניש און דורך די שפּאלטען פון „זשורנאל", וויל איך אויסדריקען מיין מיינונג וועגען א געוויסען פּלאן פאר דער בויאונג פון ארץ ישראל.

איך גלויב אז די ציוניסטען וואלטען געדארפט אנהויבען צו איינזעצען די קאפּיטאל סטיפּענדיען און פּאטריאטיזם פון די אידען, פאר א מעהר פּראקטישען און קאנקרעטען פּלאן פאר דער בויאונג פון פּאלעסטינא, אידער [illegible] און באַגייסטערען די היגע אידען אלס געלט געבער און ניט מעהר... באטש איך מיין ניט צו זאגען אז געלט געבען פאר דעם נאציאנאל פאנד, פּאלעסטינא ארבייטער פאנד, און קרן היסוד איז ניט קיין משוגת'דיגע ארבייט. אדרבה... דאס איז שוין נאר א משוגת'דיגע ארבייט... נאר די צרה איז מיט א סך פון די אחינו בני ישראל, אז ווען מען קומט צו זיי בעטען, אדער ווי איך ליעב דאס אנצורופען מאהנען, מאהנען, זייער חוב פאר דער אויפבויאונג פון פּאלעסטינא, וועט איהר א סך מאל הערען אזא מין ענטפער, ווי למשל: „וואס האט איהר אויפגעטאן דארט, מיט די געלדער וואס איהר האלט אין איין קלייבען?..."

און וואס אגב אורחא איך וויל באמערקען, אז אזעלכע ענטפערס קריגט מען אפט... (און טאקע א סך מאל פון אזעלכע מענשען וואס גיבען אליין טאקע גארנישט).

דארום וויל איך זאגען, אז אום צו שטעלען די אידען פון יעדער שטאדט צו א ווירקליכער פּראבע, און חעם אמת פון זייער איבערגעבענהייט צו דעם אידעאל פון אויפבויען א לאנד פאר די אידען, וואלט מען באדארפט זעהן אז יעדער שטאדט אויף דעם אמעריקאנער קאנטינענט, אדער גוט באזעצטער דיסטריקט וואס פארמאגט א היבשען אידישען קבוץ, אז זייערע באציהונגען צו דער בויאונגס ארבייט אין ארץ ישראל זאל ניט זיין קיין נדבה אדער פילאנטראפּישע ארבייט, נאר מיר דארפען זיי מאכען פיהלען, אז די בויאונג און ענטוויקלונג פון ארץ ישראל זאל ווערען א טייל פון זייער איד, און א טייל פון זייער געשעפטס אונטערנעהמונג.

מיר זעהען דאס לויט דעם אופן ווי די פארשיידענע אידישע לאנדסמאנשאפטען פאראיינען ארבייטען אזוי טעטיג פאר זייערע אייגענע קרובים און לאנדסלייט אין זייערע אלטע היימען אין אייראפּא, און וואס איז אויך זעהר ערפאלגרייך, און דאס איז נאר דערפאר, ווייל זיי, די היגע אידען, זענען ערגעבונדען מיט לעבעדיגע פעדים צו יענע אידען פון יענער זייט ים, און דאריבער ווייזען זיי ארויס מעהר אינטערעס צו זייערע קרובים און לאנדסלייט אין זייערע שטעדלאך אין אייראפּא, ווי צו די חלוצים און ארץ ישראל. אויב מיר אין אמעריקא ווילען מיט אן אמת בויען ארץ ישראל, מוזען מיר זעלבסט אויך פארבינדען ווערען מיט די לעבעדיגע פעדים וואס זאלען זיך אויך ציהען פון דאנען ביז ארץ ישראל, און דאס וועט אריינברענגען מעהר לעבעדיגקייט און אן אינטימערען אינטערעס פאר דער בויאונגס ארבייט אין ארץ ישראל.

מיין פּלאן וואלט געווען אז מיר זאלען פּרואווען ארגאניזירען אויך דא אין אמעריקא און קאנאדע גרופּען חלוצים און חלוצות פאר ארץ ישראל.

איך גלויב אז יעדע אמעריקאנער שטאדט פארמאגט אין זיך צווישען דעם נאציאנאל געשטימטען אידישען עולם א געוויסע צאהל, לאמיר זאגען א 10 אדער מעהר אידעאליסטיש געשטימטע יונגע פרויען און מענער וואס וואלטען גערען געוואלט זעלבסט איבערלעבען דעם פּראצעס פון פּיאנערענטום, און זעלבסט באטייליגען זיך אין דער בויאונג פון א נייעם איבערגעבארענעם זעלבסט שטענדיגען געזונטען ארבייטס לעבען אויף דער פרייהייט פון די ברייטע פעלדער פון דער מוטער ערד.

נאר צום באדויערען, (אדער צום גליק), זענען זיי געראדע פון דעם ארבייטער קלאס. און ווי געוועהנליך, אלס ארבייטער, זענען זיי גרויסע קבצנים אין געלט פראגען... און העכסטענס פארמאגען זיי ניט מעהר ווי די געלט וואס איז נעטיג פאר הוצאות הדרך, אבער זיי האבען ניט גענוג קאפּיטאל וואס וואלט זיי געקאנט דארט איינארדענען, לויט דער [illegible] פון א קבוצה, אדער א [illegible], אדער א מושב עובדים, אויף דעם לאנד פון דעם נאציאנאל־פאנד [illegible]

דארום דענק איך, אז עס וואלט געווען א מעהר פּלאן אז די מיט אן אמת ציוניסטיש־נאציאנאליסטיש געשטימטע אידען, וואלטען געדארפט צוזאמענגעהמען און ארגאניזירען זיך, פאר א משך פון 3 ביז 5 יאהר, און דורך דיזער צייט דארפען זיי באזארגען אט אזעלכע חלוצים גרופּען מיט די אלע נויטיגסטע מאטעריאלען פאר דער פּראקטישער אויפבויאונג פון זייערע היימען דארט אין ארץ ישראל.

פארשטענדליך ווען מיר זאגען למשל, אז טאראנטא וועט אוועקשיקען א גרופּע פון א 10 פּערזאנען אויף אזא ארגאניזירטען אופן, און די אידען פון טאראנטא וועלען פיהלען אז די אוועקגעפאהרענע זענען זייערע נאהענטע באקאנטע, און אמאל טאקי אויך זייערע קרובים, וועלען זיי האבען אן אינטימערען אינטערעס אין דער ארבייט זיי צו באזארגען, ביז זיי וועלען זעלבסט זיך קאנען שטעלען אויף די אייגענע פיס. ווייל זיי, די היגע אידען, וועלען מאראליש זיין מעהר פארפליכטעט צו דיזע חלוצים גרופּען, אידער צו די וואס זיי האבען קיינמאל ניט געזעהן, באטש דער נאמען — חלוצים — קלינגט אפילו פון דער ווייטענס אזוי הערליך שעהן. אבער אורטיילענדיג לויט דער מאס וואס עס ווערט פאר יענע העלדישע אומבאקאנטע חלוצים געטון, זעהען מיר אז ניט זעהר פיעל ווערט פאר זייערטוועגען געזארגט.

עס דארף דארום ווערען די שעהנסטע אמביציע פון די אידישע איינוואוינער פון יעדער שטאדט, צו האבען א ממשותדיגען חלק אין דער אויפבויאונג פון פּאלעסטינא.

איך הער פון א סך פערזאנען ערקלעהרען, אז אמעריקאנער אידישע יונגע לייט וואלטען אין פּאלעסטינא געווען א גוטער חלוצים עלעמענט, ווייל זיי זענען שוין געוואוינט צו א מעהר מאדערנער מעטאדע פון פּראדוקציע, וואס ווערט געברויכט לויט דעם מאסשטאב פון די אמעריקאנער אינדוסטריעס און אונטערנעהמונגען, וואס וואלטען זעהר גרינג געקאנט אויסגענוצט ווערען פאר דעם בענעפיט פון דער ארץ ישראל'דיגע אינדוסטרי.

דער שלוס פון דעם אלעם איז, אז ווען מיר וועלען קריגען פון יעדער שטאדט אזעלכע גרופּען, — און איך פערזענליך ווייס אז אזעלכע זענען פאראן, — ווייל דא אין שטאדט אפילו זענען פאראן א גאנץ גוטער מענשען מאטעריאל וואס וואלטען אויף אזא פּלאן איינגענאנגען צו פארבינדען זייער צוקונפטס־גורל מיט ארץ ישראל. ווען זיי פערזענליך וואלטען געפיהלט אז זיי זענען ניט אליין אין פעלד, נאר הינטער זיי שטעהען ארגאניזירטע אידען, וואס וואלטען פאר א משך פון 3 אדער 5 יאהר זיי באזארגט מיט א סומע פון אן ערך 5 טויזענט דאלאר יעהרליך, און איך גלויב אז אזא סומע איז אבסאלוט נויטיג; ווייל צו דיזע אמעריקאנער חלוצים גרופּען וואלטען זיכער אויך צוגעצויגען געווארען א צאהל אייראפּעאישע חלוצים, וואס וואלטען צוזאמען געקאנט זעהר גוט ניצליך מאכען זיך אין לאנד. און איך בין איבערצייגט אז דיזער פּלאן וואלט געווען א גרויסער ערפאלג, ווייל יעדער שטאדט וואלט געהאט א מין סארט פערזענליכען אינטערעס, צוליב דעם מאדערנעם לעבעדיגען אינוועסטמענט. וואס דיזע קבוצות וועלען מיט זיך פארשטעלען, אז אזא אוועקגעפאהרענע חלוצים גרופּע זאל זיין ערפאלגרייך.

און אויך ווייל דיזע עהשטע גרופּע וועט דאך פאר די ערשטע יאהרען פון איהר עקזיסטענץ, שטענדיג זיין אין א דירעקטער פארבינדונג, און וועט אפּגעבען א קלאהרען דין וחשבון — צו די אידען פון יענער שטאדט. פאר אלע זייערע געלדער וואס ווערען אהינצו געשיקט, אין פארלויף פון דער באשטימטער צייט.

צום סוף וויל איך נאך ערקלעהרען אז זאלען די אידען פון די יעצטיגע רייכע אמעריקאנער און קאנאדער שטעדט פארשטעהן, אז כל זמן עס איז פאראן צייט... און זיי דארפען ניט זיין פארגוטען, ווי די אייראפּעאישע אידען מיט באקלאגען זייער חורבן... זאלען זיי אויסנוצען די יעצטיגע געלעגענהייט און בויען די אידישע לאנד, אום שפּעטער צו זאלען זיי צו יעדער צייט קאנען מיט שטאלץ ערקלעהרען, אז באטש עס גיט זיך אונז ניט איין דא אין אין לאנד ערפאלגרייך צו אנטוויקלען א פּראדוקטיווען ארבייטענדען עלעמענט און נאהענט צו די אידישע טראדיציעס, און אין דעם ריכטיגען גייסט פון יודענטום — לויט דעם וואונש פון די נביאים, זענען מיר אבער שטאלץ צו אנצייגען אז מיט אונזער ממשות'דיגער מיטהילף, צייט און געלט, האבען מיר געהאלפען לייזען א געזונטען פונדאמענט פאר א שטאלצען אמת זעלבסטשטענדיגען דור אין ארץ ישראל.

מיט האפענונג,
יצחק עדעלשטיין.

* * *

זעהר געעהרטער הער רעדאקטאר: —

צוליעב זעהר א וויכטיגע פראגע, ווי איהר וועט אליין מודה זיין, בעט איך מיר אפּטיילען א שטיקעל פּלאץ אין אייער ווערטער צייטונג.

איך וויל ניט אנריהרען די פראגע פון „העברעאיש" אדער „אידיש" און דיהר ניט אן די יעניגע וועלכע האבען א וועלכע ניט איז באציהונג צו דער שפּראכען פראגע; כ'וויל נאר אנווייזען אויף א טראגישען און ביטערען פאקט.

אין האמילטאן ביים „ארבייטער רינג" ברענטש האט עקזיסטירט א שולע, נאר צוליעב איהר פינאנציעלען קריזיס, וועלכען זי האט איבערגעלעבט, איז די שולע פארמאכט געווארען נאך בעפאר סכות. גראדע אין יענער צייט האב איך זיך באגעגענט מיט'ן פּרעזידענט פון א"ר און איהם געפרעגט וואס זיי רעכנען צו טון מיט די קינדער, צו וואלט ניט געווען א פּלאן אריינצוציהען דערווייל אין קאנטאקט מיט דער היגער ת"ת, וועגען וואס ער זאל מאכען א פארשלאג ביי זיי אויף א מיטינג, ביז ס'וועלען זיך ביי זיי בעסערען די פינאנסען און זיי וועלען קאנען צוריק עפענען זייערע שולען.

ווען כ'האב זיך געטראפען א צווייטען מאל מיט'ן פרעזידענט האט ער מיר געענטפערט, אז זיי קאנען דאס ניט טון. וואלט איך געוואוסט אז זיי היטען אפּ דערמיט זייער פּארטיי דיסציפּלין, וואלטען זיי פיליימס גערעכט געווען; אבער, איך ווייס דאך, אז אייניגע פון זיי פלעגען סיי ווי שיקען זייערע אינגלאך אין תלמוד־תורה אדער צו מלמדים און זייערע מיידלאך אין ארבייטער־רינג שולע. דאס איז דאכט זיך ווייט פון צו זיין אויסגעהאלטען.

אין א שטיקעל צייט ארום, נאכדעם וואס די שולע האט זיך פארמאכט, האבען זיי גענומען, צוליעב דער איבענדערמאנטער סבה, פארקויפען זייער הויז וואו די שולע איז געווען, אזוי אז די פראגע פון צוריק עפענען די שולע איז הארבער און ערגער געווארען.

דער רעזולטאט איז, וואס א טייל עלטערען האבען אפּגעגעבען זייערע קינדער צו מלמדים אויך א פאר פון זיי אין תלמוד־תורה, אבער די מעהרהייט פון די קינדער געהען ארום לעדיג און באקומען קיין אידישע ערציהונג. פרעגט זיך, וואס האבען זיי אזוי מורא פאר דער תלמוד־תורה, וואו ס'זענען פאראן לעהרערס פּעדאגאגען, וואו ס'איז אויסגעארבייט א פּראגראם פאר יעדען קלאס, וואו ס'ווערט געלערענט אויך אידיש אין די העכערע קלאסען צוויי מאל א וואך, אומזיסט זייער שרעק.

נאך א זאך וויל איך באמערקען. זאלען וויסען די עלטערן אז האמילטאן איז ניט מאנטרעאל און ניט טאראנטא, וואו אידען האבען דירעקט אדער אומדירעקט געשאפען זייערע א צענטער, וואו זייערע קינדער אפילו א שטיקעל צייט שפּיעלען זיך מיט חברים אידישע קינדער; אבער אין האמילטאן, וואו די אידען וואוינען צעווארפען און ס'גערזען אוועק וואכען און אידען הערען ניט קיין אידיש ווארט און זייערע קינדער שפּיעלענדיג זיך אין דרויסען נאך דער ענגלישער סקול מיט ניט־אידישע קינדער, ווערען אין גאנצען דערווייטערט פון אונז און אלע היגזיכטען; וואלט ניט בעסער געווען זיי זאלען לערנען אין דער צייט אין תלמוד־תורה? געפינענדיג זיך צווישען אריבער הונדערט אידישע קינדערלאך? וואלטען זיי דען ניט פיעל נאהענטער געווען צו זייערע עלטערען און צו זייער שולע וועלכע זיי האפען צוריק צו עפענען? דאס וועלען דאכט זיך די לעהרערס פון ארבייטער־רינג שולען אליין אויך מודה זיין, אויב זיי וועלען קוקען פון א ריינעם ערציהונגס שטאנדפּונקט.

דערוויל געהט דער ווינטער באלד פאראיבער און זומער איז דאך שווערער צו עפענען א שולע אפילו ביי בעסערע אומשטענדען; אזוי וועלען די האמילטאנער קינדער פארלירען א גאנץ יאהר אידישע ערציהונג.

י. כירענבערג,
פרינציפּאל פון האמילטאנער ת"ת.

ווען איהר פּראבירט
"SALADA"
TEA
וועט איהר אנערקענען דעם אונטערשייד צווישען „סאלאדא" און „סתם טיי"

א זוהן ערמארדעט זיין מוטער זיי צו באַרויבען, די מוטער בלייבט לעבען און טראגט איהר זוהן עסען אין פריזאן

ביי טאלסטאיען איז דא א מעשה'לע ווי איינער לאזט זיך צורעדען פון זיין געליעבטער צו ערמארדען זיין מוטער און איהר ברענגען דאס הארץ. ווען ער לויפט אזוי מיט'ן הארץ פון דער מוטער צו דער געליעבטער, פאלט ער. דאס הארץ פון דער מוטער פרעגט איהם דאן ציטעריג און באזארגט: „קינד מיינס, האסט דיר עפּעס, חלילה וועה געטון?"

אט דאס מעשה'לע וואס איז א לעגענדע וועגען דער ליעבע פון א מוטער צו איהרע קינדער, האט באקומען בלוט און פלייש אין א פאקט, וואס האט פּאסירט די טעג אין בערלין. עס איז ריזעלבע געשיכטע. אפשר נאך שטארקער ווי די פאנטאזיע, נאר בולט'ער, נאר איינהאלטסרייכער.

דאס האט זיך ארויסגעשטעלט אויף דעם פּראצעס, וואס איז די טעג דארט פארגעקומען. דער 19־יעהריגער פראנץ ד. איז געשטאנען פאר דעם העכערען געריכט אין בערלין, וועגען דער באשולדיגונג, אז ער האט בארויבט געפּייניגט און אויך געוואלט ערמארדען זיין מוטער. נאר צופעליג האט זיך איהם דער מארד־פּראייעקט ניט איינגעגעבען. נעבען איהם איז געזעסען אויף דער באשולדיגונגס באנק זיינע א זעכצעהן־יעהריגע געליעבטע, וועלכע, ווי עס ווערט באציכענט אין פּראטאקאל, האט איהם צוגעהאלפען אין זיינע גרוזאמע טאטען.

פראנץ, וועלכער האט פריהער געלערענט אין א גימנאזיום, איז לעצטענס נאר אראפּ פון וועג און האט זיך אנגעהויבען ארומשלעפּען מיט חברה־לייט פון דער אונטער־וועלט.

די מוטער האט אנגעהויבען צו באמערקען, אז איהר זוהן ווערט קאליע און געהט אוועק אויף א שלעכטען וועג. האט זי איהם גענומען מוסר'ן און שטראפען (קיין פאטער האט ער ניט און די מוטער איז שוין דריי יאהר אן אלמנה) איינמאל, ווען דער זוהן האט זי געהאט שטארק באגנב'עט און איז אוועק הולטאיען א גאנצע נאכט מיט יענער חברה, האט זי איהם שפּעטער גאנץ שטארק אנגעזידעלט און איהם געזאגט, אז אויב ער וועט זיך אזוי ווייטער פיהרען וועט זי איהם ניט אריינלאזען אין איהר הויז.

פראנץ האט איהר צוריקגעענטפערט מיט באליידיגונגען און ווי עס ווייזט אויס, איז ביי איהם אין יענער מינוט געבוירען געווארען דער געדאנק פטור צו ווערען אינגאנצען פון דער מוטער, כדי צו קאנען צונעהמען דאס גאנצע צירונג און געלט, וואס זי האט (ווייל זיינע עלטערען זענען אמאל געווען רייך) ער איז געקומען שפּעטער אהיים, צוזאמען מיט זיין כלה. ער האט ארייננגענארט דער מוטער אין א זייטיגען צימערל און דארט האט ער איהר גענומען שטעכען אין די פּולס אדערען מיט א מעסער און ווען דאס איז איהם ניט געלונגען האט ער זיך געווארפען אויף איהר און זי גענומען שטיקען. די מוטער האט גענומען שרייען נאך הילף. אבער דא איז ערשינען די כלה מיט א מאנטעל און דאן האבען ביידע זי אזוי לאנג געשטיקט ביז זי האט שוין מעהר קיין שטים ניט געלאזט הערען.

דער זוהן האט איצט ארויסגענומען פון דער מוטערס קעשענע די שליסלען און איז אוועק אין דעם אנדערען צימער, וואו ער האט ארויסגענומען דאס גאנצע געלט און דאס צירונג, וואס די מוטער האט דארט געהאט. דאן האט ער געשיקט די כלה צו קויפען "קעיק" און אליין האט ער אויפגעקאכט טיי און זיך געוואַרט אוועקגעזעצט, צוזאמען מיט דער כלה, גוט פארבייסענען.

די מוטער אבער, וועלכע איז געווען פאחלש'ט און וועלכע האט זיך איינגענומען ליך, מיט'ן לעצטען שטיקעל באוואוסטזיין געמאכט טויט, איז איצט געקומען צו זיך, זי איז איצט צוגעגאנגען פאמעליך צום פענסטער און איז פון דארט ארויסגעקראכען אויפ'ן דאך און גענומען רופען נאך הילף. עס זענען אנגעלאפען מענשען און אויך פּאליציי, וועלכע זענען באלד אריין אין הויז און געכאפּט דאס פּארעל עסענדיג און טרינקענדיג.

די מוטער איז געבליבען לעבען און איהר איינציג זוהנדעל, דעם תכשיט, האט מען ארייננגעזעצט אין געפענגניש. אבער ווי ערשטוינט זענען געווארען די ריכטער און אויך אלע אנוועזענדע אין געריכט, ווען עס איז באקאנט געווארען אין געריכט הויז, אז די מוטער פון דעם זוהן, וועלכער האט זי געוואלט ערמארדען, כדי צוצורויבען פון איהר דאס געלט, האט נאך אלץ חיים ליעב איהר זוהן און אז די גאנצע צייט, וואס ער זיצט אין געפענגניש קומט זי אפט צו איהם און ברענגט איהם פון צייט צו צייט עסען און אנדערע זאכען און האט איהם שוין פיעל מאל ערקלעהרט, אז זי איז איהם אלץ מוחל.

די מוטער האט זיך אויך באמיהט ביי דער געפענגניש פארוואלטונג, אז מען זאל פארלייכטערן דאס געפאנגענשאפט פון איהר זוהן און אז מען זאל איהר ערלויבען איהם צו ברענגען עסען יעדען טאג, און ווען מען האט עס איהר אפּגעזאגט האט זי געוויינט מיט הייסע טרערען.

און איצט האט זי אין געריכט אליין אפּגעלייקענט און געזוכט מיט אלע מעגליכע און אוממעגליכע מיטלען ריינצוואשען איהר זוהן, נאר ווען מען האט איהר פארגעלייענט איהרע אייגענע ווערטער, וואס זי האט געזאגט ביים פּראקוראר און אויך דאס, אין וואס דער זוהן האט זיך אליין מודה געווען האט זי זיך שטיל פאנאנדערגעוויינט.

דאס געריכט האט גענומען אין אכט זיינע יונגע יאהרען און איהם פארמשפּט צו 6 יאהר פארבעסערונגס אנשטאלט, אבער די מוטער האט שוין ערקלעהרט אז זי וועט ניט רוהען ביז זי וועט איהם באפרייען און אויב עס וועט איהר ניט געלינגען, וועט זי זיך באמיהען צו קאנען זיין צוזאמען מיט איהם אין יענעם אנשטאלט.

ווער קאן פארשטעהן דאס הארץ פון א מוטער? קאן א הארץ פון א מוטער אזוי ווייט טאקע ליעבען אז עס איז גרייט אלץ מוחל צו זיין? אדער אז עס איז נאר דערפאר, וואס דער זוהן איז ביי איהר איין־איינציגער און מעגליך, ווען ער זאל זיין איינער פון פיעל קינדער וואלט זי אנדערש געהאנדעלט? און אפשר זענען ניט אלע מוטערס גלייך און וואס איינע קאן טון — קאן ניט טון א צווייטע?

ווער קאן וויסען דאס, וואס עס קומט פאר אין הארצען פון א מוטער?

יעקב מ. בענעט
(פוי בענעט און סקעפעראן)
באריסטער. סאליסיטארס
נאטאריעס א. ז. וו.
2901 דאנדעס סט. וועסט טאראנטא
טעלעפאן דזשאנקשאן 9077
וואוינונג טעלעפאן דזשאנקשאן 983

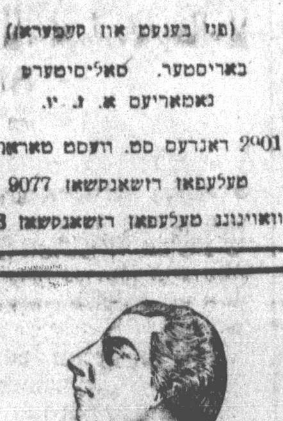

ווייסט איהר וועגען גענעראל וואלף, וועלכער האט איינגענומען קענעדע פאר די ענגלענדער?
וועגען וואלף'ן און וועגען אנדערע וויכטיגע פערזאנען קענט איהר לייענען אין
א. ריינווינ'ס
נייעסטען בוך
קאנאדע - איהר געשיכטע און ענטוויקלונג
צו באקומען אין אלע בוכהאנדלונגען און אין „זשורנאל" אפיס

איז שטויב שעדליך?

עס איז געזאגט געווארען: שטויב ביזטו און שטויב ווערסטו זיך אומקעהרען. שטויב איז אלזא, ווי מיר זעהען, נאר א ווילקטיגער ענין. מיר האבען אבער מורא פאר שטויב. מיר היטען זיך און געהען אויסצומיידען שטויב [illegible] מעגליך. אין דער אמת'ן איבערטרייבען מיר אמאל די שעדליכקייט פון שטויב, באטש מיר דארפען טאקע זעהן, אז ארום אונז זאל זיין וואס ווייניגער פון דעם מין.

וואס איז אזוינס שטויב?

שטויב באשטעהט פון אלערליי שטאפען, וואס, זייענדיג אזוי דין צוריבען, אז זיי קאנען לייכט צובלאזען ווערען אין דער לופט. שטויב איז ניט בכלל געוויז שעדליך, באטש ער איז אומאנגענעהם און קאן אמאל איבערפיהרען פארשידענע זאכען, אויב ער ליגט אויף זיי א געוויסע צייט.

דער שטויב פון גאס ווידער קאן זיין זעהר שעדליך, ווייל ער אנטהאלט אפטמאל שטיקלאך שפייעכץ און אנדערען אפפאל. ווען עס איז פאראן צופיעל שטויב אין דער לופט קאן דאס פארורזאכען כראנישע קראנקהייטען פון די לופט־דורכגאנגען, די כראנישע רעהרען און אמאל די לונגען. דער שטויב פון פארשידענע אינדוסטריען, אזוי ווי דער שטויב פון שטאל אדער מעטאל, עפענט אמאל קליינינקע וואונדען אין די כראנישע רעהרען אדער לונגען און מאכט מעגליך דאס אריינדרינגען פון טובערקולאז באצילען. שטיקלאך פון בליי, ארסעניק אדער קוועקזילבער, וואס געפינען זיך שטענדיג אין דער לופט ביי געוויסע ארבייטען, פיהרען אפטמאל צו פארגיפטונג.

אבער שטויב איז אין דער אמת'ן א נארמאלער און אומפארמיידליכער טייל פון דער לופט. מיר היטען זיך: אז אונזערע קליידער זאלען זיין וואס ווייניגער פארשטויבט, און מיר זענען פארשטעהט זיך גערעכט. אבער גאר אינגאנצען אהן שטויב, וואלטען אונזערע קליידער אלעמאל געווען נאס, פון אונזערע ווענט וואלט די פייכקייט שטענדיג אראפּגערינען; און אונזער קלימאט וואלטען מיר ניט געקאנט איבערטראגען. דער שטויב, וואס איז אלעמאל פאראן אין דער לופט, באשרענקט די פייכקייט און העלפט קאנטראלירען די טעמפעראטור.

דער שטויב אין הויז און דער שטויב אין די ביוראס, געשעפטען, טעאטערן, שוהלען, וואגאנען און טראמווייען און אויף די גאסען פון שטאדט, קאן אנטהאלטען אין זיך די מיקראבען פון טובערקולאז, לונגען־ענטצינדונג און אינפלוענציא, אבער נאר דעמאלט, ווען די מיקראבען פון אט די קראנקהייטען געפינען זיך אויפ'ן דיל און געהען אריין אין דעם אפפאל פון נאז אדער האלז.

דאריבער קאן שטויב ווערען א געפאהר פאר דער געזונדהייט פון מענשען, צוליעב דעם, וואס מען שפייט אויפ'ן דיל אדער אויף דער ערד. אבער אזעלכע מיקראבען האלטען ניט לאנג אן זייער פארגיפטונגס פעהיגקייט, ווען זיי געפינען זיך דירעקט אונטער די שטראהלען פון דער זון. נאר אין טונקעלע ערטער קאנען זיי זיך פארמעהרען און ווערען געפעהרליך. ווען מען דערלאזט אז שטויב זאל זיך אנזאמלען און ווערען שמוץ אין טונקעלע ערטער, וואוהין זונשיין קומט קיינמאל ניט אריין, דעמאלט קאן מען באקומען טובערקולאז (שווינדזוכט) דורך פערזענליכען קאנטאקט מיט די מיקראבען.

דער געוועהנליכער וועג אבער פון אנשטעקען זיך מיט שווינדזוכט איז דירעקט דורך דעם שפּריץ ביים הוסטען, ניסען, אדער רעדען, פון א פערזאן וואס פּראדוצירט די מיקראבען, דאס הייסט פון א קראנקען.

באקטעריאלאגישע אנאליזען פון דעם שטויב אין שפּיטאלען וואו שווינדזוכטיגע פּאציענטען ווערען באהאנדעלט, האבען באוויזען, אז ווען מען איז נאר גענוג פארזיכטיג מיט אוועקנעהמען דעם פּאציענט'ס שפּייעכץ, איז ניטא קיין שום געפאהר, אז די באצילען פון טובערקולאז זאלען זיך פארשפּרייטען.

די גרעסטע געפאהר פאר'ן געזונט קאן שטויב ווערען, ווען מען דערלאזט, אז ער זאל זיך אנזאמלען אויפ'ן דיל אדער אין קלאזעט און אנדערע טונקעלע פּלעצער, און דערמיט פארוואנדלען ווערען צו דעם וואס מען רופט שמוץ. איין אויטאריטעט האט געזאגט: „שמוץ איז אזא פארדארבענער אדער [illegible] שטאף, וואס קלעפּט זיך צו [illegible] אז די [illegible] פאלגען [illegible]!" שטויב אבער [illegible] באוועגען און ווערען אין דער לופט [illegible] זיך ניט צו צו זאלבען. און וואלטען [illegible] שטויב, ווי שמוץ, אן אפּשטויסענדיגען ריח אדער פארמאכט א שטענדיגען שארען צו זאכען.

SANTAL CAPSULES MIDY
[illegible]

שיקט צו אייערע קרובים אין אלע לענדער
פון יוראפּ און ארץ ישראל
מאנישעוויטץ מצה
„די מצה מיט אלע מעלות"
דורך דער ספּעציעל בארעכענט פּאסט
דעליווערי סיסטעם פון דער קאמפּאני

פרישע מצה, גלייך פון אויוועז ארויס, אין 11־פונטיגע פּעקעלעך, לויט די רולס פון פּאסט אפיס. אויב איהר ווילט שיקען מעהר ווי 11 פונט, קענט איהר ארדערען מעהר ווי איין פּעקעדזש צו דער זעלבער פּערזאן.

פּאוולען־רוסלאנד און אוקראינע — $3.35
דייטשלאנד, פּוילען, ליטא, לאטוויא, טשעכא־סלאוואקיע, יוגא־סלאוויע — $3.00
עסטרייך — $3.20
פאר אונגארן — $3.30
פאר רומעניען — $2.90

מיר ווענדען אן אלע מיטלען, אז די פּעקעדזשעס זאלען אנקומען אין דער ריכטיגער צייט. פאר דער דעליווערי איז פאראנטווארטליך דער יוניטעד סטייטס פּאסט אפיס און ניט מיר. אין די לעצטע עטליכע יאהר האט די ב. מאנישעוויטץ קא. אריבערגעשיקט הונדערט פּאסט אפיס טויזענטער פּעקעדזשעס מיט דער בעסטער און שנעלסטער דעליווערי, און בלויז מיט אויסנאהמען פון פארלוירענע אדער פארשפּעטיגטע, האבען אלע דערגרייכט זייער פּלאץ אפילו אין סאוועט־רוסלאנד.

אין ארץ ישראל דעליווערט פאר א ספּעציעל רעדוצירטען פּרייז פון $2.30 א פּעקעדזש

אין דיזע פּרייזען איז שוין אריינגערעכנט די פּאקונג. אלע עקספּרעס פּעקעדזשעס ספּעציעל געפּאקט אין שטארקע באקסעס, וואס שיצען די מצה פון שטויב און פייכטקייט. די מצה קומט אן אזוי פריש און קרוכלע, ווי נאר וואס פון אויוועז ארויס. שיקט מאני ארדערס מיט'ן נאמען און אדרעס דייטליך אויסגעשריבען. וואס שנעלער איהר שיקט אייער ארדער, אלץ זיכערער וועט עס אנקומען אין צייט.

The B. Manischewitz Co.
CINCINNATI, O.

מאנישעוויטץ מצה
„די מצה מיט אלע מעלות"

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario.
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West   Telephone Adelaide [illegible]
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont.
January 22nd 1913

פאר א שווערע נסיון

—(:o:)—

פאר א שווערען נסיון זענען איצט די ארבייטער-פיהרער, די צוקונפטיגע הערשער פון ענגלאנד אויסגעשטעלט געווארען. דער נסיון איז א גרויסער, און זיי וועלען דארפען זיין גרויסע סטראטעגען, כדי צו ארויסגעהן פון דער פארלעגענהייט מיט א נצחון-קראנץ אויף די קעפ.

א גענעראל-סטרייק איז א שווערע אפעראציע, וואס ווערט געמאכט אויפ'ן אינדוסטריעלען גוף, בעת אנדערע מיטלען העלפען ניט. אצינד האלט אין ענגלאנד ניט ביי א גענעראל-סטרייק, נאר ביי דעם אויסברוך פון א רייע סטרייקס, וועלכע האבען בכח צו פארקריפלען דעם גאנג פון דער מדינה. די ארבייטער-פיהרער וויסען דעם טעם פון אזעלכע נסיונות. זיי וויסען, אז אלע מאל, ווען מען רופט ארויס א סטרייק אין א גרויסער אינדוסטריע, קומט מען גלייך ארויס אין פארלאמענט און מען שרייט „קאראל", אז מען וויל די יסודות פון דער מלוכה איבערקעהרען, אז מען וויל ארויסרופען א רעוואלוציע.

זאלען די געדראהעטע סטרייקס אויסברעכען — אזוי וועלען די ארבייטער ניט וויסען וואס צו טאן. זיי וועלען דאמאלסט געשטעלט ווערען צווישען צוויי פייערען. בעת די הערשענדע פארטייען קאנען ניט ארויפצווינגען זייער ממשלה אויף דער מעהרהייט, קאנען זיי אבער פויקען און בארבאנעווען גענוג הויך, אז דער עולם זאל מיינען אז דאס האנדעלט זיך וועגען איבערקעהרען דעם עקזיסטירענדיגען קאנסטיטוציאנעלען רעזשים און אויפבויען אויף זיין ארט גאט ווייסט וואס פאר א מלוכה-פארם. פרינציפיעל וועלען דארפען די ארבייטער-פיהרער שטעהן הינטער די סטרייקענדיגע ארבייטער; פאליטיש שטעהט אין סכנה די גאנצע ענערגיע, וואס איז ביז איצט אריינגעלעגט געווארען. אין פאל די ארבייטער-פיהרער וועלען זיך א קעהר טאן לינקס און וועלען די סטרייקס שטיצען.

עס איז געווען גרינג צו ארויסקומען או זאגיטירען פאר אן ארבייטער-רעגירונג אזוי לאנג ווי עס איז געווען שטיל. כל-זמן די פרעסע (דער גרעסטער טייל לכל-הפחות) איז געשטאנען הינטער די ארבייטער-פיהרער און האט ארויסגעבראכט א קלאנג, אז מעקדאנאלד איז א רעפארמער. דאס רעדעל וועט אבער איבערגעדרעהט ווערען אזוי גיך ווי מען וועט אויפהיבען א געשריי „ארבייטער עליך, ענגלאנד!" די רעאקציאנערע פרעסע שארפט שוין באצייטענס די גיפטיגע ציינער, און וואס שפעטער עס וועט זיין איז גרינג צו טרעפען. אלע רעאקציאנערע קליקעס וועלען זיך פאראייניגען און וועלען די ארבייטער-פיהרער ניט צולאזען צום רעגירונגס-סטענדער.

איב די ארבייטער-פיהרער, מיט מעקדאנאלד בראש, וועלען ארויסקומען פון דעם איצטיגען קריזיס מיט גאנצע ביינער, וועט עס זיין א נס. א גרויסער נס. די סטרייק-סיטואציע איז דער דארן, וואס שטעהט אין וועג, און שטעלט אין געפאהר די גרויסע נצחונות, וואס די ארבייטער-פארטיי אין ענגלאנד האט ביז איצט אפגעהאלטען אויפ'ן פעלד פון פאליטיק. אויב דער וואגען זאל זיך פארקירעווען אין אן אנדער ריכטונג, — ווער ווייסט ווי לאנג עס וועט דארפען געדויערען ביז א נייע געלעגענהייט וועט זיך טרעפען פאר דער דעמאנסטרירונג פון דער ארבייטער-מאכט אין ענגלאנד. די שונאים פון די ארבייטער שארפען שוין די כלים און גרייטען זיך צו אן אפענער מלחמה.

רעמזיי מעקדאנאלד איז א מיושב'דיגער מענש. ער וועט אפשר געפינען א וועג ווי אזוי צו ארויסקריכען פון דעם איצטיגען מצב און דערפיהרען זיין שיף ביז דעם געוויינשטען ברעג. דערצו איז ער דאך איינער פון די געניטערע פאליטיקער אינ'ם ארבייטער-לאגער!

פארנאכלעסיגט ניט אייערע לאקאלע אינסטיטוציעס

שווער זענען די אויפגאבען, וועלכע זענען ארויפגעלעגט געווארען אויף די אידען פון דער זייט ים. דאס איז יעצט דער איינציגער עקאנאמיש-געזונטער טייל פונ'ם אידענטום, און עס קומט אויס צו ערפילען א סך פונקציעס, וואס אונטער נארמאלע אומשטענדען וואלטען זיי אנדערע ערטער. די אמעריקאנער און קאנאדער אידען ווערען גערופען בייצושטייערען צו פארשיעדענע פאנדען, און דער אפרוף דארף שטענדיג זיין א אידישער, א הארציגער, אן אפערוויליגער.

וואס מיר ווילען אבער דא אויפמערקזאם מאכען, איז — פארנאכלעסיגט ניט אייערע אייגענע לאקאלע אינסטיטוציעס.

עס איז א פאקט אז לעצטענס איז ביי אונז אין שטאדט שטארק אפגעשוואכט געווארען די הילף פאר אונזערע לאקאלע אינסטיטוציעס.

קיינע פון זיי באקומט יעצט ניט אזוי פיעל שטיצע וויפיעל עס איז נויטיג.

די אידישע צדקה פעדעראציע ליידעט פון א גרויסען דעפיציט, וועלכער איז ארום צעהן טויזענט דאלאר.

דער פאלקס-פאראיין פארמאגט אלס אייגענטום א ליידיגע קאסע.

דער קעמפיין פאר'ן אידישען שפיטאל איז אויך ניט געווען אזוי ערפאלגרייך ווי ער וואלט געקענט זיין.

און פאר אימיגראנטען-הילף קומט אויך ניט אריין צופיעל געלט.

אין אויף דער לאגע, אויף דעם צושטאנד מאכען מיר אויפמערקזאם אלע אונזערע קרייזען.

נויטיג איז יעדע הילף וואס ווערט געגעבען פאר אלגעמיין אידישע צוועקען. אבער עס טארען דערפון ניט ליידען די היגע קהל'שע אנשטאלטען, וועלכע זענען מיט אזוי פיעל מיה אויסגעבויט געווארען.

פארנאכלעסיגט ניט אייערע אנשטאלטען!

—(:)—

נאך 3,290 באנקראטען

אין יאנואר ווערט שטענדיג געמאכט ביי אונז דער פינאנציעלער סך הכל פאר'ן פארגאנגענעם יאהר. נו, הערט מען איצט ניט אויך צו רעדען ביי אונז וועגען דעם גוטען פינאנציעלען צושטאנד, וואס קאנאדע האט דורכגעלעבט אין 1923, און אלס גרונד פאר אפטימיזם ווערט אויך אנגעגעבען דאס וואס קאנאדע האט אין 1923 געהאט ווייניגער באנקראטען ווי אין די פריהערדיגע יאהרען. סך הכל האט קאנאדע, אין 1923 געהאט 3,290 באנקראטען, אויף א סומע פון ארום 66 מיליאן דאלאר. א פיעל קלענערע סומע ווי אין 1922 אדער 1921.

זאל דאס זיין אן אנזאג פאר בעסערע צייטען?

איינדרוקען פון בראזיליען

פון ל. מלאך

צו כל נדרי ביי יענע...

יעדען טאג צווישען פיער און פינף פארנאכט, ווען די קיילעכדיגע, ווי פון חעל-מעש צושמאלצענע זון גיסט זיך אריבער איבער די רוהיגע הויכע בערג, וואס זענען ווי פארגאסענע הויכע פעלזען אין מיטען ים שטעהען געבליבען, קומען ארויס די יונגע זיהן פון בראזיליען, אויסגעפוצטע און אויסגעשטייפטע, אויף דער שעהנסטער גאס פון ריא דע זשאניירא. דארט, אויף דער אוויגידא-ריא-בראנקא, איז פארהאן א קליינער שטח, וועלכער רופט זיך „פאטא שיק". און דארט שטעהען זיי אזוי, די יונגע זיהן פון ריא-דע-זשאנעירא, די פינגער אין די וועסטעל-קעשענס פארשטעקט, און קוקען, קוקען אזוי דורשטיג און שלינגען אזוי נייגעריג די זשומענדיגע טריט פון הונדערטער אויסגעפוצטע, אויסגעשלייערטע, געפארבטע און אין געלד-איינגעטונקענע דאמען.

— ווער זענען עס אט די אלע פארשיעדענארטיגע פרויען-געשטאלטען, אזוי פארשיעדען אין אויסזעהן, אין דער שפראך און אין קליידונג? עפים ווי א מין אויסשטעלונג ספעציעל פון פרויען-ראסען. און צווישען דעם קלינגענדיגען פארטוגעזיש, פאנפאדיגען פראנצויזיש, זינגענדיגען איטאליעניש, הארטען ענגליש און מוזיקאלישען פויליש — רייסט זיך אפט דורך אויך די אידישע שפראך. דאס אידישע לשון אין פארשיעדענע דיאלעקטען: פון ווארשע און אדעס, פון ליטא און גאליציען, פון רומעניע און וואהלין, קלינגט אזוי פריי ארום פון די געלדענע ציינער, אין די מיילער פון די האלבע און גאנצע וועלט-דאמען, וואס האבען זייער וועלט-יריד-אויסשטעלונג אין דער שעהנער שטאדט ריא-דע-זשאניירא.

און יעדען פארנאכט קומען זיי זיך צונויף דא, אויף „פאטא שיק", די פון ווייטע ארעמע, פון זיסע היימען ארויסגעריסענע און אין בראזיליען'ס קאבערינען קעסעל אריינגעווארפענע. זיי קומען דא נאך די וואכענדיגע געבעט און האלב-געשלאפענע טעג אויפ'ן פארנאכטיגען שפאציר, נייע זיידענע קליידער און זאקען צו קויפען און איינע דער צווייטערס הוט צו באטראכטען.

אזוי איז פון יעדען טאג, דער פארנאכט, ווען עס מישען זיך די קאלירען אין בלויען בלייז פון די טויזענטער, טויזענטער עלעקטרישע לעמפלאך, וואס צינדען זיך אן אין די שויפענסטער פון די ברילאנטען-געשעפטען און ציטערן אזוי שארף אריין אין יענע טיפע חלל'ס, וואוהין ס'פארשווינדען ביסלעכווייז די אט נאר-וואס אויסגעפוצטע דאמען.

אין איך, זוהן פון נע'ענד-פאלק, קום אזוי יעדען טאג און באטראכט דאס גרויסע פארבען-שפיעל און תאוה-קאראהאד, גראב-איין מיינע בליקען אינ'ם קראנקען שמייכעל פון בראזיליענ'ס מיש-מאש-מענש, און מיט מיר האלט זיך אזוי פעסט געארעמט מיין חבר עלענד...

אזוי איז יעדען טאג. נאר איינמאל האבען מיינע פריינד געזאגט, אז קיינט וועלען דאס רוב ברילאנטען-געשעפטען זיין געשלאסען, (כמעט אלע גרעסטע ברילינטען און געלד-געשעפטען אין בראזיליען געהערען צו די פראנצויזישע אידען), און א סך פון די סאלאן און פענסיאן-דאמען וועלען זיך אויף „פאנטאן שיק" היינט ניט נעפינען. עס איז ערב יום-כפור — זענען זיי אין די שוהלען געגאנגען, צו כל נדרי!

אפווארפענדיג א דיהנע פארשלאגע, צו באזוכען איינגע שוהלען פון די קליינע קהלות, וואס געפינען זיך אין ריא-דע זשאנעירא, ווי, למשל: די טערקיש-ספרד'ישע, די פראנצויזישע, די בעסאראבישע, די ווארשעווער און אנדערע, — האב איך היקא אויסגעוועהלט צו באזוכען די שוהל פון... יענע, פון די ארויסגעשטויסענע און פון דער גאנצער וועלט פארשפיגענע. דאס איז די שוהל פון די אידישע פרויען-הענדלער און נאסען-פרויען.

בין איך מיט מיינע פריינד, אוועק צו זייער שוהל, וועלכע איז גלייכצייטיג אויך זייער קלוב, ערגיץ אין א זייטיגע גאס פון דער פראסע-קאנסטיטוציאן. ווייט מחוץ למחנה פון דער אידישער געזעלשאפט, אין טערקיש-אראבישען קווארטאל. און אט צו יענעם קליינעם טויער זענען צעהנדליגער אויטאמאבילען צוגעפאהרען, אזוי געהיים און פרעמד. פון די אויטאמאבילען זענען ארויסגעשטיגען יונגע הפקר-פרויען, אין ווייסע קליידער און טויל-שאלען איבער די קעפ, מיט רויטע אונטערגעווייטע אויגען און גרויסע נשמה-ליכט אין די הענט, און צוזאמען מיט זיי, אדער באזונדער פון זיי זענען ארויסגעשטיגען פעט-אנגעפערסענע מענער, יענע העסליכע ברואים, וואס האבען פון דעם הייליגסטען אין דער וועלט פאר זיך א שמוציגע פרנסה געמאכט. און ביז די נאכט אין טיפע צוגעפאלען, זענען זיי אלע איינגעשלונגען געווארען אינ'ם קליינעם טויער פון דער שוהל.

און דערשטוינט האט מיך אזא בולער:

אין א לאנגען גרויסען זאל, וואס האט מיט זיך פארגעשטעלט א שוהל, אויף רייהען בענק, וואס זענען אויסגעשטעלט קעגענאיבער „דער מזרח-וואנט", זענען געזעסען הונדערטער מתפללים, וועלכע זענען באשטאנען בלויז פון... יענע פרויען. נאר איבען-אן בלויז, אויף די ערשטע צוויי רייהען בענק ארום דעם „באלעמער", האבען זיך „מתעסק" געווען קוים א צוויי מנינים מענער, מיט זיידענע טליתים'לאך אויף די אקסלען, און איינער, וואס איז זייער "גבאי", "מלמד", "רב", "שוחט", "מוהל" און "חזן" איינאיינעם אריין — האט שטיל געזאגט "תפילה-זכה". פון די פרויען האבען איינגע געזאגט תחינות, יאמערענדיג דערביי הויך אויפ'ן קול.

פול אויף אלע טישלאך, אויף אלע שטענדערס און אין אלע קעסטלאך אנגעפילט מיט זאמד האבען זיך, שמעלצענדיג, געברענט די גהייסע וואקסענע ליכט, ווער ווייסט נאך וועלכע נשמות. וואס זענען אין טיפען צער, ערגיץ אין דער היים, אויסגעגאנגען, אדער אויסגערונגען געווארען צוזאמען מיט די טרעהרען פון אלטע ציטעריגע מאמעס און שווייגענדיגע טאטעס אויפ'ן חורבן פון זייערע טעכטערס בייזען גליק.

און אט זיצען זיי דא, די שעהנסטע חלומות פון טאטעס און מאמעס, דער שטענדיגער צאפעל פון עלטערנ'ס הייסע הערצער, די יונג-אלט-געווארענע שטיקלאך צובראכענע לעבענס; זיצען זיי דא, די שאטענס פון מענשליך גליק, צונויפגעפיהרטע פון א גרויסער רחמים-שעה, וויקען זיי זיך אין די אייגענע טרעהרען-קוואלען, און קלאפען זיך מיט די קנאכענדיגע פויסטען אין די הוילע הערצער אריין:

— על חטא שחטאנו...

מיינע דריי באגלייטער, וואס זענען מיט מיר, האבען גראד דא געפונען א געלעגענהייט איראניש צו שמייכלען פון דעם אריגינעלען עולם, וואס זענען פון הפקר-ווינט אריינגעווארפען געווארען דא צום דאווענען, און באלד דערנאך וועלען זיי צו די ווארטעריגע מאטראזען פון די שמאלע לאפי-געסלאך, דורך די רויט-פארהאנגענע פענסטער רופען. מיר אבער לאכט זיך נישט. מיר איז אזוי ענג און האלז. איך געה-איבער פון רחמנות צו אט די פארוואגעלטע שוועסטער מיינע, וואס האבען שוין אין ריא-דע-זשאניירא זייער לעצט שווארץ-ווינקעל געפונען. אנגעזאמעלט פון אלע וועלט-שטעדט: ווארשא און אדעס, קאנסטאנטינאפאל, קאאירא, און בוענאס-איירעס, און דא, אין דער הויפט-שטאדט פון בראזיליען, שטעהט שוין גרייט א בית-עולמ'ל — פון איינענע געמאכט — מיט מגן-דוד'ס און פאטאגראפישע שטיין-בילדער, פון נאך אזעלכע יונגע, ניט-געשטארבענע, נאר אויסגעגאנגענע ווי דער רויך און בלויער לופט צושווארמענע לעבענס. שטעה איך אזוי און זעה ווי די אין ווייסען טויל און זיידענס איינגעהילטע שטיקלאך מענשליכע טראגעדיעס, ווי זיי פארגעהען זיך אין אזא יאמער, דאכט זיך מיר, אז דאס זענען אנגעקומען זייערע ווייסע מיידעל-טרוימען, וועלכע האבען זיך אפגעשיידט באלד נאכדעם, ווי זיי האבען זיך אין אפגרונד פון זינד אראבגעלאזען.

אויף דער מזרח-וואנט ביים ארון-קודש פארעט זיך נאך אלץ דאס מיאוס'ע אידעל, זייער גבאי, שוחט, מוהל, רב, א. אז. וו. אין איין פרזאן, נעהמט-ארויס די אין געלד און זילבער באהאנגענע ספר-תורה און פארקויפט די מארגענדיגע עליות צו די נאסען-פרויען. די לעצטע צאהלען גרויסע סומעס געלט פאר די עליות און שענקען זיי אוועק צו זייערע שענדליכע אויסנוצער, די "בעלי-הבתים", "חתנים" און "שקאצים".

(א שיינעץ — הייסט דער קריסטליכער אלפאנס. די אידישע נאסען-פרויען, וואס האבען אזעלכע, נעהמען זיי איהם מיט יום-כפור אין שוהל אריין, און טיילמאל ניט ז' איהם אויך אוועק די געקויפטע עליה).

די מאנסבילען שטעהען שוין אויסגעדרעהט צו דער מזרח-וואנט, די טלית'לאך איבער די קעפ פארהילט. די ספר-תורה איז די הענט פון חזן און אין שוהל הערט זיך א פארשטיקט כלייפען פון טרעהרען. פלוצלינג האט א יאמערליכער קול זיך ארויסגעריסען פון א טיפען פרויען-קהל און ווי א ציטעריגער אויף אלעמענס הערצער אנגעקלאפט. איך האב דער פרויענצימער'ס פנים ניט געזעהן. ס'איז געלעגען באגראבען אין די טרעהרען, אויף איהר געלד-געלייטען מחזור...

און דער חזן האט שטיל געזאגט:

— „על דעת הקהל, ועל דעת המקום, אנו מתירים להתפלל עם העבריינים..."

א ברויטלאזע ביליאנע

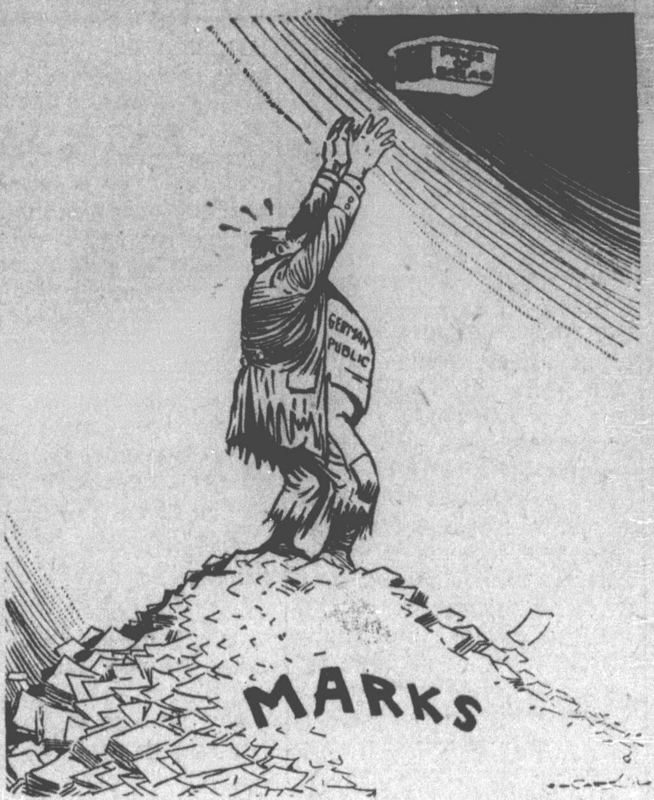

וואס קומט ארויס דעם דייטש אז ער צעהלט יעצט אין די ביליאנען — אז קיין ברויט האט ער אלץ ניט מיט וואס צו קויפען.

ווי אזוי צייטונגסלייט דעקען אויף פעלשונגען און פארברעכענס

פיעל זשורנאליסטען האבען זיך אויסגעצייכענט אין פארשיעדענע פראצעסען. — ווי אזוי א זשורנאליסט האט אויסגעפונען אז דאקטאר קוק האט ניט ענטדעקט דעם נארד-פאל, — וואס פאר א צרות א זשורנאליסט דארף אויסשטעהן איידער ער קריגט אן אינטערוויו.

—(::)—

פון א. מ. פנחס.

א צייטונגס-מענש איז ניט אלע מאל איינגעשלאסען אין זיינע באגרעניצטע וועלטען. אמאל קומט איהם אויס צו ארויסרייסען זיך פון זיין אייגענער פעלד און אריינטרעטען אין א פרעמד פעלד, וואס געהער זיך מיט איהם ניט אן. אמאל קומט אויס דעם צייטונגס-מאן צו שפיעלען די ראליע פון אן אויספארשער, צו ארויסקריגען איינצעלהייטען אויף א געהיימען וועג, כדי צו אויפדעקען א געוויסען פארברעך. אזא מיסיע איז ריזיקאליש און קאן זיך אמאל ענדיגען פאטאל פאר'ן בעל דבר. אבער זשורנאליסטען זענען שוין דערצו געוועהנט געווארען, און א געפאהר האלט זיי ניט אפ פון קריכען אין געפעהרליכע ערטער.

אין דער געשיכטע פון דעם וועלטליכען זשורנאליזם זענען דא פאלען, ווען זשורנאליסטען האבען זיך אוועקגעלאזען אויף געפעהרליכע רייזעס, האבען געליטען הונגער און קעלט, האבען דורכגעמאכט אלערליי געפאהרען, כדי עפעס אויסצופארשען, עפעס צו אויפדעקען. אמאל לאזט זיך אוועק א זשורנאליסט אין א פרעמד לאנד, צווישען פרעמדע מענשען, וואו ער שלאגט זיך אן אן שוועריגקייטען, וואו מענשען באציהען זיך צו איהם מיט חשד און באטראכטען איהם אלס א טונקעלער פארשוין, אדער נאר פאר א רויבער. דער זשורנאליסט איז אלע מאל באוואפענט מיט פארשיעדענע דאקומענטען. אבער עס טרעפט אפט, אז די דאקומענטען ווערען אויסגעלאכט, און דער זשורנאליסט ווערט ארעסטירט און געפייניגט אין תפיסה.

און וויפיעל צרות און הארצקלעמענישען דארף עס א צייטונגס-מאן אויסשטעהן אין א מלחמה? א מלחמה-קארעספאנדענט איז שטענדיג אין גרויס געפאהר צו אריינפאלען, צו אויסגליטשען זיך און פארשפארט ווערען אין געפענגניש ביז ער קאן איבערצייגען די מיליטערישע מענשען אז ער איז א כשר'ער מענש. די פרעסע איז געווען פול מיט פאלען, ווען א צייטונגס-מאן איז געבאפט געווארען ניט ווייט פון די טראנשעען, און איז געהאלטען געווארען וואכען און וואכען אין די קאזארמעס, אפגעטיילט און אפגעריסען פון גאט און לייט. עס האט געפעהלט א דאקומענט. דורך א צופאל האט ער עס ערגעץ ארויסגעווארפען. די מיליטערישע מענשען האבען זיך געטשעפעט, ניט געוואלט גלויבען אויפ'ן ווארט. איז טאקי געווען שלעכט. האט מען דעם ארימען צייטונגס-מאן געהאלטען אזוי לאנג פארשפארט, ביז אימיצער האט זיך אויף איהם דערבארימט און האט איהם מיט גרויס שוועריגקייטען ארויסגעקריגען פון די מיליטערישע הענט.

אין זיין ווערק "אוואנטורעס אין זשורנאליזם", וואס דער ענגלישער זשורנאליסט, סער פיליפ גיבס, האט ארויסגעלאזען פון דרוק, ווערען דערצעהלט דייהען פאקטען וועגען די גרויסע שוועריגקייטען, וואס ער האט געהאט צו אויסשטעהן, ביז וואנען ער איז אריין אין דער משפחה פון קארעספאנדענטען. ער דערצעהלט, אז ווען ער איז נאר וואס אין דער זשורנאליסטישער משפחה אריינגעטראטען, איז ער געווען קוים פינף און צוואנציג יאהר אלט. די רעדאקטארען האבען זיך צו איהם באצויגען מיט א גרינגשעצונג, מיט אומצוטריי. עפעס האט מען אין יענער צייט געמיינט, אז מען קאן אנדערש ניט זיין קיין גוטער זשורנאליסט, סיידען מען פארמאגט א צו גרויסע ליסטע און רומאטעס אין די פיס, אדער א שטעכעניש אין דער רעכטער זייט. דערפאהרענקייט איז געווען א סימאנים מיט אלטקייט און אפגעלעבטקייט. אבער דאס גליק האט איהם געשפיעלט, און ער איז געווארען יונגערהייט א שטיקעל קאפיע-לעזער. ער פלעגט לעזען קאפיע, און ער האט דערפאר געקראגען א זעהר קליינעם געהאלט. א רעפארטער האט אין יענע צייטען קוים אויף חיונה געהאט. ער פלעגט טראגען צוריסענע שיך, און פלעגט מאכען דעם איינדרוק פון אן ארימען ישיבה בחור.

א גרויסען נאמען האט פיליפ גיבס געקראגען אין דער זשורנאליסטישער וועלט מיט זיין אויפדעקונג, אז דער בלומרשטדיגער ענטדעקער פונ'ם נארד-פאל, דר. קוק, איז א שווינדלער און אז ער האט דעם נארד-פאל אין די אויגען ניט געזעהן. גיבס איז ספעציעל געפאהרען אין דענעמארק און האט דארט זיך באגעגענט מיט'ן דר. קוק. ער האט זיך פאר איהם פארגעשטעלט אלס פארטרעטער פון דער לאנדאנער טעגליכער צייטונג "דעלי קראניקעל" און ער האט ביי איהם געבעטען אן אינטערוויו. דער גרויסער פארשער און "ענטדעקער" האט געעפענט פאר איהם זיין דאקטארישע הארץ און האט איהם דערצעהלט, ווי אזוי ער איז געפאהרען איבער לענדער און איבער ימים און ווי אזוי ער האט זיך דערשלאגען צום נארד-פאל. די מעשה איז דערצעהלט געווארען אויף אזא מאדנעם אופן, אז גיבס האט דערקאנט דעם שווינדעל. ער איז גלייך אוועק אין טעלעגראף אפיס און האט פון דארט טעלעגראפירט צו זיין צייטונג, אז דר. קוק איז א פייקער און אז ער איז ארום דעם נארד-פאל קיינמאל ניט געווען.

די נייעס האט זיך ווי א בליץ פארשפרייט איבער אלע ווינקעלאך פון דער וועלט, און דער נאמען פון פיליפ גיבס האט געקלונגען אומעטום וואו עס עקזיסטירט א פרעסע. דער קעניג פון דענעמארק האט דאמאלט געהאט ארויסגעלאזען א דאנק דעקרעט, אין וועלכען ער האט גראטולירט דעם דר. קוק פאר זיינע גרויסע איפטאוגנגען. דער גרויסער פארשער דר. נאנסען, האט דאמאלט פארטיידיגט קוק'ן און עס איז ענטשטאנען א קאמף צווישען די אנהענגער פון דר. קוק און די חסידים פון פיליפ גיבס. דער זשורנאליסט האט דאמאלט דורכגעמאכט א קריטישע צייט. קיינער האט ניט געוואוסט ווער עס איז דער גערעכטער און ווער עס איז דער אומגערעכטער. די צייטונג "דעלי העראלד" איז אריינגעפאלען אין א פארלעגענהייט. אבער שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז דר. קוק איז טאקי א פייקער, און פיליפ גיבס האט טריאומפירט.

אינטערוויואירען א גרויסען מאן איז אלע מאל פארבונדען מיט שוועריגקייטען. מען דארף אפט האבען גרויסע זכות אבות איידער מען קריגט ארויס אן אינטערוויו. דערנאך קומט ערשט די גרויסע שוועריגקייט צו איבערגעבען דעם אינטערוויו פינקטליך. ניט אלע מאל קאן מען פארצייכענען אין נאטיז ביכעל וואס דער מענש זאגט. אמאל קומט אויס צו פארלאזען זיך אויף'ן זכרון, צו קווירען דעם אינטערוויו אויפ'ן סמך פון השערות. דער אינטערוויו ווערט אפגעהויקט, און דער אינטערוויואירטער האט טענות. עפעס האט מען ניט אזוי פינקטליך איבערגעגעבען אזא ווארט אן אנדער באהויפטונג. עס הויבט זיך אן א סדרה פון אפלייקענונגען און קעגען אפלייקענונגען. די צייטונג ליידט. עס ליידט דער מענש, וואס האט דעם גדול אינטערוויואירט.

צווישען זשורנאליסטען, ווי צווישען פראסטע מענשען, זענען אויך פאראן געוויסענלאזע חברה-לייט, וועלכע טוען אמאל אפ א מיאוס שטיקעל ארבייט. עס זענען דא חברה-לייט, וואס קאנען אויסשרייבען דעם שעהנסטען און פיינסטען אינטערוויו מיט א געוויסען מאן, ניט זעהענדיג יענעם מאן אין די אויגען. עס ווערט דערצעהלט א מעשה וועגען א געוויסען אידישען זשורנאליסט (וואס איז איצט א גאנצער קנאקער ביי די גוים) וועלכער האט באדארפט אינטערוויואירען א גרויסע ארטיסטקע. דער רעדאקטאר פון דער צייטונג, וואו דער זשורנאליסט האט מיטגעארבייט, האט דעם זשורנאליסט אינסטרואירט צו געהן אין א געוויסען האטעל און דארט האבען א שמועס מיט דער ארטיסטקע. גראד איז דער זשורנאליסט געווען א מזיק אויף פראנצויזיש, און אזוי ווי אין רעדאקציע איז ניט געווען נאך א מאן, וואס קאן פראנצויזיש, האט מען אויסגעקליבען דעם פראנצויזיש רעדענדיגען זשורנאליסט.

אין עטליכע טעג ארום איז דער זשורנאליסט געקומען און האט געבראכט אן אינטערוויו. אבער דער רעדאקטאר האט פארדעכטיגט, אז דא איז עפעס ניט אינגאנצען כשר. האט ער געשיקט א מאן צו אויסגעפינען אויב די ארטיסטקע געפינט זיך אין דעם האטעל וואס איז אנגעגעבען געווארען אין דעם אינטערוויו. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז אין יענעם האטעל האט זיך די ארטיסטקע גאר ניט אפגעשטעלט. דער אינטערוויו איז געווען א געפעלשטער, אן אויסגעטראכטער, און דער זשורנאליסט האט געמוזט זיין שטעלע פארלאזען...

דאס לעבען פון א זשורנאליסט איז פול מיט ליכט און שאטען. מקנא זיין א זשורנאליסט איז ניטא וואס. דער זשורנאליסט איז שטענדיג אויסגעזעצט צו בייסענדיגער קריטיק סיי מצד די לעזער, סיי מצד זיינע אייגענע חברים. זשורנאליזם איז אבער פארט א פראפעסיע, וואס האט צו טאן מיט לעבעדיגע טאג-טעגליכע געשעהענישען. פאראן צייטען, ווען א זשורנאליסט האט צרות, פאראן אבער אויך א צייט, ווען ער האט נחת, — הנם דאס טרעפט זעהר זעלטען.

וואס ווערט פון די אידישע קינדער אין אוקראינע

קיעוו. —

אן אונטערזוכונג, וואס איז געמאכט געווארען אין פאך-שולען פון די 20, וועלכע דער „ארט" פארבאנד אונטערשטיצט אין צפון אוקראינע, האט אויפגעקלעהרט, אז אין זיי לערנען זיך 584 אינגלאך און 454 מיידלאך. דער עלטער פון די קינדער איז פון 14 ביז 18 יאהר. לויט דעם פאך, וואס די קינדער לערנען זיך איז די פארטיילונג פאלגענדע: 480 — שניידעריי; 237 — מעטאל ארבייט; 134 — לעדער-ארבייט, און 88 האלצארבייטונג. אין די שניידער שולען לערנען זיך כמעט אויסשליסליך מיידלאך. ביי די אינגלאך איז א שטארקע נייגונג צו די העכערע פארמען פון ארבייט, באזונדערס ווילען זיי ווערען שלאסערס, מעטאל-ארבייטער.

80 פראצענט פון אלע קינדער האבען געליטען פון פאגראמען. כמעט די זעלבע גרויס דערגרייכט די צאהל יתומים. אין קינדער-היימען און אין די שול-אינטערנאטען וואוינען 442 קינדער און 497 זענען ביי די עלטערן. די „גליקליכסטע" פון די קינדער זענען די קיילעכדיגע יתומים, וועלכע געפינען זיך אין די קינדער היימען. שווער איז די, וועלכע לעבען ביי די עלטערן. זיי קומען אויס ארויסצוהעלפען די עלטערן און צוליעב דעם פארדינגען זיי זיך אפט ביי שווארצע ארבייט.

86 פראצענט פון די קינדער קומען פון ארבייטער פאמיליעס. די איבעריגע זענען פון הענדלער און אינטעליגענטע פראפעסיעס. די צאהל קינדער, וואס לערנען זיך אין אלע „ארט" שולען פון צפון-אוקראינע (1200) אנטשפרעכט ווייט ניט דער צאהל פון די קינדער, וואס נויטיגען זיך אין פראפעסיאנעלע בילדונג. זי איז אפילו א סך מאל קלענער פאר דער צאהל פאגראם-געליטענע און רונדע יתומים אין לערן עלטער.

רעבעלען בלאקירען האפען-שטאדט

על פאזא, טעקסעס, יאנואר, 14.

ידיעות זענען היינט אהער אנגעקומען, אז די מעקסיקאנישע רעבעלען האבען אנגעפאנגען א בלאקאדע אפענסיווע נעגען דער האפען-שטאדט טאמפיקא, וואס געפינט זיך אין די הענט פון דער רעגירונגס-מיליטער.

אונזער קליאטשע

ערצעהלונג.

פון מאריא קאנאפניצקא.

(ערשטע פארזעצונג)

עס האט ווירקליך א ליעבע ווארימקייט זיך געגאסען אויף אונז פונ'ם אויווען, ווייל דער טאטע האט פארנאכט געבראכט קוילען, האט צוברענט א פייער און דער מאמען אויפגעקאכט טיי. מיר זענען טאקי גלייך איינגעשלאפען. נאך פארטאג האט זיך פלוצלינג געמאכט זעהר קאלט. איך האב דערפאר איבערגעצויגען דעם פלאשטש אויף מיין זייט. פעלעק האט זיך תחלת צונויפגעקארטשעט אין שלאף נאר דערנאך האט ער אויך אנגעהויבען ציהען דעם פלאשטש, און אז איך האב ניט געלאזט, ווייל נעבען אויווען איז דאך איהם ווארימער געוועזען פון מיר, האט ער גענומען זיך אליין טיעפער ארונטערדוקען אונטער דעם פלאשטש.

ביי דעם ארונטערדוקען זיך, האט ער געמוזט א דריק טון פיאטרושען, ווייל דער קליינער האט פלוצלינג אנגעהויבען צופישטשען און דערנאך האט ער זיך ערשט אויף אן אמת צובעטשעט.

די מאמע האט שטיל א קרעכץ געטון איינמאל און נאכאמאל.

— פיליפ! פיליפ! — האט זי גערופען מיט א שוואך קול — טו נאר א קוק צו די אינגלאך, ווייל פיאטרוש וויינט עפעס....

נאר דער טאטע איז געשלאפען.

— קינדער! האט זיך · די מאמע ווידער אנגערופען — פארוואס וויינט דארט פיעטרוזש?

— דאס האט איהם פעלעק, מאמע!

— האב איך אפגעענטפערט.

— נישט אמת, מאמע, דאס האט איהם וויצעק!... — האט ער גלייך אפגעשפארט מיט א פארשלאפען קול.

די מאמע האט נאך שטילער א קרעכץ געטאן, און אז ווען פיאטרוש האט אלס ניט אויפגעהערט צו וויינען, האט זי זיך אראפגעשלעפט פון בעט, גענומען איהם אויף דער האנט און האט איהם צוגעטראגען אויף איהר געלעגער. אונז האט זיך טאקע באלד געמאכט נערווימער, האט מיר פעלעק דערלאנגט א שטורק אין דער זייט, איך איהם — צוריק, און אויסדרעהענדיג זיך איינער פון אנדערען, זענען מיר געשלאפען ביז אינדערפריה.

אין עטליכע טעג ארום איז ווידער געקומען דער האנדלארזש. קיינער האט איהם ניט גערופען, נאר ער איז געקומען אזוי פון איידעלקייט וועגען — ווי ער האט געזאגט — צו דערוויסען זיך, צו דער מאמען איז בעסער. באלד האט ער אויך אנגעהויבען ארומגעהן איבער דער שטוב, באקוקען די שאנק, די בענקלאך. נאר דער טאטע איז עפעס אנגעכמורעט געוועזען און האט מיט איהם קיין סך רעדען ניט געוואלט.

צומארגענס איז דער האנדלארזש ווידער געקומען. יענעם טאג האבען מיר געהאט אויף מיטאג קארטאפעל מיט זאלץ בלויז, ווייל קיין געשמעלץ איז ניט געווען, דאס ברויט האט זיך אויך עפעס אויסגעלאזט, און פיאטרוזש איז אוועק אין דער אכראנקע אהן אנבייסען. מיך האט דער טאטע געהייסען צוגרייטען א זעקעל אויף קוילען. האט מיר פעלעק א שטורך געטון אין דער זייט, אז מיר וועלען הייסט עס, האבען ווארים, ווייל דער ווינט האט שרעקליך געפייפט איבער דער שטוב און באלד האבען מיר זיך צולאכט. איך בין שוין געשטאנען גרייט — א היבשע ווילע, נאך דער טאטע האט, ווייזט אויס, פארגעסען אין די קוילען, ווייל זיצענדיג אויף דער מאמעס בעט, האט ער זיך עפעס פארטראכט און געצופט די וואנסעס. איך האב איינמאל א הוסט געטאן, ער האט אפילו ניט א קוק געטון אין מיין זייט; איך האב א צווייטען מאל א הוסט געטון. ער האט א קוק געטון, עפעס אזוי ווי ער וואלט מיך ניט געזעהן, און דארויף טאקע איז אריין דער האנדלארזש און אנגעהויבען דינגען די שאנק.

איבערשטעלענדיג זיך פון איין פוס אויפ'ן אנדערען, האב איך געווארט נאך א ווילע, נאר איך האב מיך זעהר געאיילט, ווייל דאס וואסער ארום דער פלומפ איז פארפרוירען געווארען און פעלעק איז אוועקגעלאפען גליטשען זיך; האב איך דערפאר מיך איינגעשטעלט און א דריט מאל א הוסט געטון. ערשט דער טאטע גיט זיך עס ניט א הרעה אויס און טוט א זעץ מיט דער פויסט איבערן טיש! איך בין אין איין אטעם ארויסגעשפרונגען אין הויז אריין, שיעור ניט פאלענדיג איבער דער שוועל. דער האנדלאזש איז אויך אן שיהות ארויסגעגאנגען. און דעם אידעל פון אקעגענאיבער אנגעהויבען רופען מיט'ן פינגער. דערווייל האט מיך דער טאטע א רוף געטון און כאטש די הענט האבען איהם נאך עפעס געציטערט, האט ער אפגעצעהלט זעכצעהן גראשען און געהייסען מיר לויפען נאך קוילען.

אז איך בין צוריקגעקומען, האבען דער האנדלארזש און דער איד פון אקעגענאיבער ארויסגעטראגען די שאנק. דע' טאטע האט פארשטעלט אין דער טיר, כדי עס זאל קיין סך קעלט ניט אנלויפען, די מאמע האט אפגעקעהרט דעם קאפ צו דער וואנט און האט שטיל געקרעכצט.

דאס אוועקנעהמען די שאנק פון ווינקעל, וואו זי איז געשטאנען האט אונז, אויף וויפיעל עס געדענקט זיך מיר, ענטדעקט א סך נייע זאכען; מיר האבען דערפאר אנידערגעקניט אינמיטען דעם מיסט, וואס איז דארט געוועזען אנגעזאמעלט און עס האט זיך אנגעהויבען א זוכעניש. פעלעק האט געפונען א בלעכענעם קנאפ, וואס ער האט זיך באלד אנגעניית אויפ'ן ארבעל, און איך האב מיט א שטעקען ארויסגעשארט פון דער שפארע א גרויסע פארזשאווערטע נאדעל און אויך א "משה רבינו'ס פערדעל" מיט אונטערגעדרעהטע פיסלעך און א צושפאלטען פליגעלע. מיר האבען באלד אנגעהויבען צובלאזען דערויף, נאר עס איז געוועזען טויט.

נאך יעדע פון די דאזיגע ענטדעקונגען, פלעגען מיר פרעהליך אויסשרייען און דער טאטע האט אונז ניט געקאנט צוטרייבען צו דער קאשע, וואס ער האט אונז אפגעקאכט אויף מיטאג, און וואס בלויז די מאמע האט ניט געוואלט עסען; ענדליך האבען מיר אלץ אדורכגענישטערט און איבערצייגענדיג זיך, אז קיין שום אוצרות איז שוין מעהר נישטא אין ווינקעל, האבען מיר ארויסגעקעהרט דאס איבערגעבליבענע מיסט אין פאדער הייזעל.

ערשט איצט האב איך דערזעהן, אז אויפ'ן ארט, וואו עס איז געשטאנען די שאנק, איז א שטיק וואנט געוועזען ווייסער ווי די רעשט שטוב; איך האב דאס אנגעמערקט פעלעק'ן, און אזוי ווי די מאמע האט אויך געקוקט אין יענעם ווינקעל אריין מיט א טרויעריגען בליק, איז דערנאך דער טאטע אויפגעשטאנען פון דער קאשע אוועק, האט אויסגעצוגען אין קעסטעל צוויי טשוועקעס און אריינקלאפענדיג אין דעם דאזיגען העלערען שטיק וואנט, האט ער אויפגעהאנגען אויף זיי דער מאמעס ברוינע יום טובדיגע קלייד און דאס צווייטע, דאס בלויע טעגליכע. האט מיט א טוך זיי פיין איבערגעדעקט און אפגעצויגען ביי די זייטען. עס האט זעהר שעהן אויסגעזעהן, און פעלעק מיט פיאטרוש'ען האבען זיך באלד דארט גענומען שפיעלען אין באהעלטעניש.

דער מאמען איז צו יענער צייט עפעס ערגער געווארען; דער דאקטאר האט איהר געהייסען געבען גוטע יויך און פלייש און כאטש זי האט געוויינט אויף דעם היזק און אויף וויפיעל זי האט נאר געקאנט, האט זי דעם טאטען דאס פארווערט, בין איך דאך א וואך צייט יעדען טאג געלאפען צום קצב קויפענדיג טיילמאל אפילו א גאנץ האלב פונט.

און דער האנדלאזש האט זיך שוין אזוי צוגעוואוינט צו אונז, אז סיי עס האט איהם ווער גערופען, סיי ניט גערופען האט ער יעדען טאג כאטש דורך דער טיר אריינגעקוקט, אפילו הולטיי, דעם סמדוזש'ס הונט האט שוין נישט געבילט אויף איהם. נאך דער שאנק האט דער האנדלאזש געקויפט ביי אונז פיער שמולען, געבייצטע אויף ניס־קאליר, אויף וועלכע מיר פלעגען זיצען ביים מיטאג, ביי די דאזיגע שטולען האבען מיר שוין איינמאל געהאט א תענוג, ווייל דער האנדלאזש האט אליין ניט געקענט נעהמען מעהר ווי צוויי, און די אנדערע צוויי האבען מיר איהם צוגעטראגען אזש אויף די ארדיניאצקעס.

זענען מיר געגאנגען ברייט אין דער סאמע מיטען גאס מיט די שטולען אויף די קעפ און פעלעקס האט אזוי געליארעמט: "אוועק! אויף א זייט!" אז דראזשקעס זענען אזש שטעהן געבליבען. דעם האנדלאזש האבען מיר געלאזט העט־ווייט הינטער זיך, כאטש דאס אידעל איז אונז נאכגעלאפען שרייענדיג, אז מיר זענען גזלנים. שווארציאהרען און דארט אזעלכע איינפאלען. און דארט אויף די ארדיניאצקעס האבען מיר ערשט גענומען פויקען אין די בענקלעך. עס זענען זיך אנגעלאפען מענשען, מיינענדיג: קונצענמאכערס. ביז דער האנדלאזש איז צו אונז צוגעפאלען און כאפענדיג זיך פאר דער בארד אויף דעמדאזיגען אנגעלויף מיט די בענקלאך האט ער אונז געגעבען א דרייער, אז מיר זאלען שוין אוועקגעהן.

אט דער מארש אויף די ארדינאצקעס, האט אונז אזוי געשמעקט, אז מיר האבען זיך נאר געפרעגט, וואס מען דארף ארויסטראגען.

(ווערט פארגעזעצט)

פיילס

פאר א האלבען יאהר־הונדערט, איז דער שטאנדהאפטיגער, ערפאלגרייכער טריטמענט געווען

דר. טשייס'ס אוינטמענט

אין „פאלים קאורט"

שלעכט אהן געלט!

איינער פון די העלדען פון ליבינס פיעסע "שלעכט אהן געלד" איז נעכטען ארויסגעטראטען אויף די ברעטער פון דער מעטטיגער פאליציי, און האט באדארפט דערצעהלען פאר וואס ער האט קיין געלט ניט צו אויסהאלטען זיין פארם.

שלעכט אהן געלט!

און נאך ערגער און ביטערער ווערט אויף דער נשמה, ווען מען דערוויסט זיך אז עס איז פאליצייליך פארבאטען צו ארומדרעהען זיך אהן געלט איבער די גאסען.

און נאך פינסטערער ווערט אויף די הערצער, ווען מען נעהמט אין אנבעטראכט, אז דער מענש איז ניט קיין אקטיאר און אז ער קריגט ניט קיין רעגעלע וויידזשעס פון סטענדערט טעאטער.

דער מאן איז אליין א פארמער. ער איז אבער א גרויסער דלפן, און ער האט ניט קיין געלט מיט וואס די הענט צו פארנאנדערפיהרען.

— שלעכט אהן געלט!

און נאך ערגער איז וואס דער מאן דארף פאהרען אהיים און אנפיהרען זיין פארם אהן א סענט געלט. ער מוז פאהרען, — אניט וועט מען איהם פארפעקטווען אין א פאלים־וואגען און מען וועט איהם איינשפארען אין קאטוך.

אוי, ווי שלעכט עס איז אהן געלט!

אז מען זאגט פריוואט — איז פריוואט

די גערעכטיגקייט האט נעכטען ענטדעקט א נייע ענטדעקונג. זי האט אויסגעפונען, אז עס זענען פאראן צוויי־ערליי סארטען שנעפסעלדיגע העלדען. פאראן — מאכט זי — פריוואטע און פאראן אויך ניט קיין פריוואטע העלדען.

אזוי זאגט די גערעכטיגקייט.

און כדי צו אילוסטרירען, אז זי רעדט ניט פון דער פוסטער פאס, האט זי נעכטען ארויסגעפיהרט אויף דער ביהנע א מאן מיט'ן נאמען מאקס האפמאן, וועמענס ווינטער־פאלאן עס געפינט זיך אין סאמע אגוסטא עווענין.

וואס איז געשעהן מיט מעקס'ן?

עס איז געשעהן אן אומגליק. מען האט ביי איהם געפונען משקה. די גערעכטיגקייט זאגט, אז מעקס איז א פריוואטער אונטערנעהמער. אבער מיר קאנען נאך עד היום ניט וויסען וואס עס איז אזוינס א פריוואטער און ניט קיין פריוואטער מענש.

ביי אונז זענען אלע מענשען אלצאיינס, מיט אלצאיינע נעזער און אלצאיינע קאפעליושען, — אויסער אקטיארען און ניו יארקער גרולים.

וואס מיר ווייסען יא איז פארלויפיג אט־וואס: דער מענש ווערט פאראורטיילט צו משלם זיין ניט ווינציגער ווי גאנצע פינף הונדערטער און קאסטען, אדער ארונטערקריכען אין קעלער אויף דריי חדשים.

אבי מיר האבען אלץ געמיינט, אז פריוואטע געשעפטען ליגען קיינעם ניט אין דער לינקער פאה...

גרויספירשט ניקאלאי פון רוסלאנד, וועלכער ארגאניזירט יעצט א מאנארכיסטישע באוועגונג צו באשענקען רוסלאנד מיט א נייעם צאר.

ווערטלאך

די וועלט איז דאס לעבעדיגע אפבילד פון גאט.

* * *

דאס וועלט־אל איז איין צירקעל, וועמעס מיטעלפונקט איז איבעראל און וואס האט קיין אנפאנג.

* * *

איך גלויב דאס א וועלט־ארדענונג, וועלכע דער מענש באגרייפט, וואלט פאר איהם אונערטרעגליכער געוועזען ווי די וועלכע ער באגרייפט ניט.

* * *

די וועלט איז נאר א גרויסע געפענגעניש, אין וועלכען עס ווערען יעדען טאג ארויסגעפיהרט אייניגע צו דער הינריכטונג.

* * *

אין מייסטע שפראכען רופט זיך די ערד אן אלס ווייבליכעס געשלעכט (בלשון נקבה), און דאס איז אויך זעהר ריכטיג, דען פונקט ווי ביי דאס ווייבליכע געשלעכט קאן מען אויך ביי איהר ניט אויסגעפינען ווי אלט זי איז...

* * *

אונזער געפיהל פאר די נאטור איז פונקט ווי די עמפפינדונג פונ'ם קראנקען פאר די געזונטהייט.

* * *

וואס מעהר מיר מאכען די נאטור דיענסטבאר פאר אונז, אלס מעהר ווערען מיר פון איהר אפהענגיג.

ווען די נאטור זאל האבען אזוי פיעל געזעצען ווי דער שטאט, גלויבען מיר דאס גאט אליין וואלט זי ניט געקענט רעגירען.

* * *

מיר וואנדערען אלע ארום אין געהיימניסע, מיר זענען ארומגערינגעלט פון אן אטמאספערע, פון וועלכע מיר ווייסען נאך אבסאלוט גאר ניט וואס עס טוט זיך אין איהר, און וואס פאר א פארבינדונג זי שטעהט מיט אונזער גייסט.

* * *

די נאטור איז ניט גרויזאם און ניט ליעבעפול, ניט גוטהארציג און אויך ניט הארטהארציג, זי איז איינפאך געזעצמעסיג.

* * *

דער וואס קאן גוט ריידען, קאן אויך גוט ליגען זאגען.

* * *

פאר פאליעבטע און נאראנים איז קיין רפואה ניטא.

* * *

נעהמט ניט ערנסט די קאץ, וואס טרויערט נאך א מויז.

* * *

ניטא קיין גרינגערע זאך ווי אפצונארען אן ארענטליכען.

* * *

א נעבארגטע קאץ כאפט ניט קיין מייז.

$300.00 אין קעש

ווערט געגעבען ווערען אין

STROLLERS

THE CIGARETTE WITH THE ORIGINAL FLAVOR

קאנטעסט

מיר האבען אויבען אילוסטרירט צעהן קליינע און פינף גרויסע בילדער פון מואווי־סטארס וואס ליגען אין פעקלאך פון סטראלערס 10, 15, 25, 50 און 100.

בלויז א טייל פון יעדער בילד ווערט געוויזען.

מ'דארף זיין געניט צו באשטימען וועלכער מואווי־סטאר ווערט אילוסטרירט און צו קאמפליטען אלע בילדער מיט די אמת'ע ארויסגענומענע פון סטראלערס. דאס ווערט געטאן דורך ארויסקלעפען די קארעקטע פיקטשורס אויף די ליידיגע פלעצער. פאר דעם ערשטען קארעקטען „קאנטעסט פאפיר" ערהאלטען אין אפיס פון טאבעקא פראדוקטס קארפאריישאן, אין העמילטאן, אנטעריא, וועלען מיר צאהלען $100.00 אין קעש.

פאר די נעקסטע צוויי קארעקטע "פאפירען" וועלען מיר צאהלען $50.00 קעש יעדען.

פאר די נעקסטע צעהן קארעקטע "פאפירען" וועלען מיר צאהלען $10.00 אין קעש.

די פובליצירונג פון דיזער אדווערטייזמענט איז אזוי ארראנזשירט אז "ענטרים" וואס ווערען היינט געמיילט פון אירגענד וואו אין קאנאדע זאלען אנקומען אין האמילטאן, אנט. דעם זעלבען דאטום. יעדער קאנטעסטאנט קריגט א גלייכע געלעגענהייט צו געווינען די פרייזען, צי זיי וואוינען אין וויקטאריא, ב. ק., אדער האליפאקס, נ. ס.

די אנטשיידונג פון די ריכטער מוז באטראכט ווערען אלס גילטיג.

די נעמען פון די געווינער וועלען געדרוקט ווערען אין דיזער צייטונג. עקסטרא קאפיעס פון דיזען ארווערטייזמענט קאן מען באקומען ביי אייער טאבעקאניסט אדער שרייבענדיג דירעקט צו

THE TOBACCO PRODUCTS CORP. OF CANADA LIMITED
STROLLERS CONTEST DEPARTMENT, L HAMILTON ONTARIO.

רולס פון קאנטעסט

אלע חוץ די אנגעשטעלטע קאנען זיך באטייליגען.
קלעפט אן די פיקטשורס פון מאווי־סטארס אויף די טיילען בילדער געצייגט אין "עד".
דיזער פאפיר, צייגענדיג די 15 קאמפליטע בילדער און אייער נאמען און אדרעס אין דעם געהעריגען "ספייס", מיילט צו די טאבעקא פראדוקטס קארפאריישאן אוו קענעדע, לימיטעד, האמילטאן, מארקירט. "סטראלערס קאנטעסט דעפארטמענט".
$100.00 קעש פרייז פאר'ן ערשטען קארעקט אויסגעפילטען פאפיר.
$50.00 קעש פרייז פאר דעם צווייטען און דריטען קארעקטען פאפיר.
$10.00 פאר די נאכפאלגענדיגע צעהן קארעקטע פאפירען.
טשעקס וועלען אריינגעשיקט ווערען צום שלוס פון קאנטעסט.
קאנטעסט ווערט ערעפענט היינט. שליסט זיך פרייטאג, פעברואר 21.

נאמען ______
סטריט ______
שטאדט ______
פראווינץ ______

שרייבט איינפאך אייער נאמען און אדרעס.

וויכטיג: דאס איז די איין־און־איינציגע אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג. שניידט עס אויס איצט. אויב איהר ווילט נאך קאפיעס, קאנט איהר זיי באקומען ביי אייער טאבעקאניסט.

דר. א.
סינגאלאווסקי
פארשטעהער פון „ארט"
וועט זיך באטייליגען אין דער
קאנפערענץ
— פון —
„פיפעלס־רעליף־ארט"
קומענדען
פרייטאג 8 אווענט
אין 24 סיסעל סט.

אלע ארגאניזאציעס, יוניאנס, בע־נעפיט סאסייטיס און פאראיינען ווערען געבעטען צו ערוועהלען דעלעגאטען און צושיקען זייערע־נעמען צום סעקרעטאר ה. מ. קירשענבוים, 253 קווין וועסט.

זונטאג 8 אווענט
רעם 20־טען יאנואר
וועט
דר. סינגאלאווסקי
אדרעסירען
מאס־מיטינג
— אין —
סטענדערד טעאטער
אלע אידען ווערען געלאדען צו קומען אין סטענדערד טעאטער.

וויכטיג פאר אלעמען
די באוואוסטע ווארשעווער סטריקטלי כשר ווארשט פעקטארי
אליהו דאלגין
אייגענטימער
מאכט באקאנט צו אלע דילערס פון דע־ליקאטעסען און גראסערס פון שטאדט און קאנטרי, אז איך ארבייט יעצט ביי זיך אין פעקטארי און איהר זייט זיכער אז איהר באקומט די בעסטע און כשר'ע ווארשטען און פליישען. איך דארף זיך נישט בארימען מיט קיין כשרות אז מיינע סחורות איז תמיד כשר און ווע־לען פארבלייבען כשר עם השגחות הרב הגאון ר' גארדאן עם משגיח תמיד.

איך בעט אייך געבען אייערע ארדערס. רעליוועך איבראל.

טעלעפאן עדעלייד 2658.
673 ריטשמאנד סטריט וועסט

רעוו. שואל זאב גרינגארטען

26 סיסעל סטריט
איז דער באוואוסטער ערפאהרענער
מוהל ומסדר קדושין
טעלעפאן טריניטי W 7412
מיין פערזענליכען בעסטען אטענשאן גיב איך סיי אין האספיטאל ווי אויך פריוואט

קלאוקמאכער אויפמערקזאם!
פרעגט ניט איך קיין ארבייט ביי
גארדאן בראדערס
225 ריטשמאנד וועסט
ווייל די פירמא האט זיך אנטזאגט צו סעטלען פריוען.
מיט גרוס, דזשאינט באארד א. ל. ג. וו.

הערשמאן — קווארטין — רויטמאן

3 חזנים אין 1 אווענט
קומענדען דינסטאג דעם 22־טען יאנואר 1924
אין מעסי האל

א קאנצערט וועלכער וועט בלייבען אונפארגעסליך.

בילעטען שוין צו באקומען ביי מר. עפשטיין, 185 קווין וועסט, קונסט צענטער, 519 דאנדעס וועסט; וועקסלערס 294 ספעדיינע עוו. נאדעלמאנ'ס, 446 ספעדיינע עוו. אנשעל וויים, בעי און דאנדעס; פאריזשען מילינערי, 396 קאלעדזש סט. קויפט בילעטען באצייטענס, ווייל עס איז בלויז איין געלעגענהייט אין לעבען.

דזשולערי דזשאבס
פון אלע סארטען, אלערליי מעדאלס פריוואטע ווי אויך פאר מתנות ווערען געמאכט צו ארדער, אדער ריפיירט, ביים באוואוסטען דזשולער
מ. העלער
750 קווין סט. איסט
טעלעפאן דזשעראַרד 7863
ליידים פאקעט בוקס געפיקסט גוט און ביליג.

וויכטיג פאר האמילטאנער אידען
איהר באקומט ביי מיר טעגליכע, וועכענטליכע און מאנאטליכע צייטונגען פון אמעריקא און קאנאדע אין
56 יארק סטריט (נעבענאיבער דעם קאמערשעל האטעל)
דעם „אידישען זשורנאל"
באקומט איהר יעדען פריהמארגען פון דעם זעלבען טאג. איך נעהם אויך אן אלערליי
אדווערטייזמענטס פאר'ן „אידישען זשורנאל"
אויב איהר ווילט זיך סובסקרייבען פאר אידישע צייטונגען קענט איהר עס טאן דורך מיר מיט די בעסטע באהאנדלונגען. אלערליי ביכער און שרייב מאטעריאלען קענט איהר ביי מיר באקומען. אויך א סטאק פון אידישע רעקארדס
ל. לואיס 56 יארק סטריט, האמילטאן
טעלעפאן רידזשענט W 2739

STANDARD THEATRE

טעלעפאן טריניטי 3410
מישא און לוסי גערמאן, אין סטענדערד טעאטער
דינסטאג אווענט, דעם 15־טען יאנואר
אויף'ן פארלאנג פון טויזענטער מענשען, פאזיטיוו נאך איין מאהל דעם סיזאן
„די גאלדענע כלה"
מיטוואך אווענט — ליידיס נאכט
„אין א וועלט פון זינד"
טיקעטס שוין צו באקומען אין באקס אפיס.

ברוך הבא — ביליג פלייש איז דא!
אלע פליישען 10 סענט א פונט
רינדענע, קעלבערנע און שעפסענע

נעהט אהין וואו מען באהאנדעלט אייך שעהן, און וואו איהר באקומט יעדען טאג פרישע געשאכטענע פליישען. האט הנאה פאר אייער געלט און קויפט ביי אייער אלטען באקאנטען בוטשער
משה גראס
90 נעסאו סטריט
(קארנער בעלוויו עוועניו.)
679 בעי סט. און 205 אסינגטאן עוועניו

ספעשעל פאר האמילטאן און אומגעגענט
רעווערענד חזן
יעקב לעווענזאהן
פון בית יעקב שוהל

מסדר קדושין. שפרעכט אין ענגליש און אידיש. מיט דער גרעסטער צופרידענהייט. פאר מעסיגע פרייזען.

וואהנונג 125 טשארלטאן עוו. וועסט.
125 CHARLTON AV. W

פריוואטע חופות קענען אויך געשטעלט ווערען ביי מיר אין הויז.

צו די הויז אייגענטימער

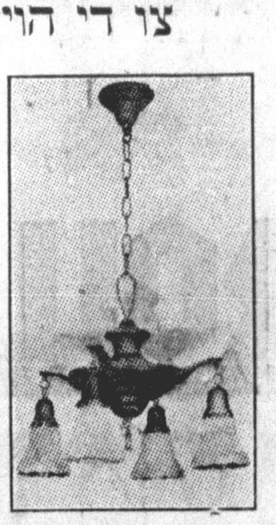

צו וואס האבען א הויז און וואוינען אין דער פינסטער? מען קען פיעל פאר־שעהנערען דאס לעבען מיט איינפיקסען עלעקטריק. מיר פיקסען איין עלעקטריק אין אייערע הייזער מיט אונזערע אייגג־נע פיקסטשורס צו זעהר מעסיגע פרייזען.

שעהנסטער אויסוואהל פון פארשידענע פיקסטשורס

ספעשעל אפער. ברענגט דיעזען אדווערטייזמענט און קריגט 20 פרא־צענט ארונטער פון פרייז, פון ביי אונז געקויפטע עלעקטריק פיקסטשורס. אויב איהר וואוינט ווייט, רופט אונז אף ביי טעלעפאן עדלייד 1041 און מיר וועלען קומען צו אייך.

TORONTO ELECTRIC SUPPLY CO.,
360 QUEEN ST., WEST
P. Kamin

אויב איהר דארפט גע־זעצליכע פאפירען
אלע געזעצליכע פאפירען, סיטיזען פייפערס אפידייוויטס א.ד.ג. ווערען געמאכט פון
ה. וויינבערג
דזשאסטים אף פיעס
אין אפיס פון „אידישען זשורנאל"
253 קווין סטריט וועסט

EMPIRE THEATRE
עמפייר טעאטער
א גאנצע וואך
וויליאם ק. וועלס
— פרעזענטירט —
אייב ריינאלדס
דער בארימטער אידישער קאמעדיען
— אין —
באבל, באבל

PANTAGES
NOW PLAYING

ריטשארד
בארטעלמעס
— אין —
„דהי פייטינג בלעיד"
די פיטשור פון דער וואדעוויל פרא־גראם איז הייניגע וואך
טשארלס עהורן
און זיין
מיליאנערען דזשעז בענד

LOEW'S THEATRE
א גאנצע וואך.
„בלויז א שאפ מיידעל"
מישא וויסאראף און קא.
אין א רוסישע פיעסע.

HIPPODROME
די גאנצע הייניגע וואך
„פאנדזשעלא"

טעאטער „רעסטיטאטיוו"
סענסעבסאביסעל טיך־טאן ! ! !
לוסי גערמאן — מישא גערמאן
— און —
מנשה סקולניק
— אין —
משה נאדיר'ס
גלענצענדער קאמעדיע
„סוקסעס"
דאנערשטאג יאנואר 17
אכט דרייסיק אווענט
— אין —
אלהאמברא האל,
450 ספאדיינא עוו.

אלע אידען מיט זייערע קרובים און לאנדסלייט וועלען דארט אפהאלטען א מאס־מיטינג און וועלען לאכען און הוליען ווי גאט האט געבאטען ! ! !

אלע וועגען פיהרען צו „סוקסעס"

דר. ס. פערלמאן
דענטיסט
198A קווין סט. וועסט
טעלעפאן עדלייד 7279
הויז טעל. הילקרעסט W 6373
אפען אווענטען.

פאטראנייזט די איינציגע אידי־שע ווינדאו קלינינג קאמפאני

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.
N.Y. WINDOW CLEANING CO.

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז. פעקטארי, אפיסעס און סטאר קלינינג בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך און יעהרליך. 10 טעראלי סטרים. טעלעפאן ארעלייד 3087 אווענדען און יום טובים טעלעפא־נירט טריניטי W 0898

NEW YORK WINDOW CLEANING COMPANY 10 TERAULEY ST.

לאיער ה. מ. לעהרער
רום 312 פעדעראל בילדינג. טעלעפאן עדעלייד 4651 — 4652
טאקסט און פריוועט פאנדס פאר ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

לאיער אי. סי. סאלאמאן
אפיס מענינג טשעמבערס, 72 קווין סט. וועסט—רום 211
טעלעפאן עדעלייד 3640 רעזידענץ טעלעפאן: טריניטי W 5953

מיר קענען פארקויפען אייער צווייטען מארגיידזש
אויך געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגעדזשעס.
פעקטאר און שולמאן, לאיערס
מענינג טשעמבערס 72 קווין סט. וועסט. טעלעפאן מיין 4359.

לאיער בירענבוים
אפיס:
דאמיניאן באנק בילדינג
קארנער קווין און בעי.
טעלעפאן ארעלייד 7287.

וואוינונג:
226 בעווערלי סטריט.
טעלעפאן טריניטי 7406.

לאיער סאל אייזען
באריסטערס, סאליסטער, און נאטארים.
קאמישיאנערס פאר אנטאריא און קוויבעק.
געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס

דאמיניאן באנק בילדינג
קאר. בעי און קווין סטריטס רום 4
טעלעפאן עדלייד 3083.

רעזידענס
484 מארקהאם סטריט.
טעל. טריניט W 1904

לואיס מ. סינגער
לאיער און נאטארי פאבליק
קאמישיאנער פו ןאלע פראווינצען פון קאנאדע.
לאא אפיס 154 סימקא סטריט.
די נייע טעלעפאן נאמבערס זענען :
ערלייד 7965 און 7966

מאלדאווער און ראזענבערג
לאיערס און נאטארים פאבליק
געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.
רום 507 פעדעראל בילדינג. ריטשמאנד סטריט.
טעלעפאן עדלייד 2178.

לאיער גלאסס
רום 36—37 אימפיריעל באנק בילדינג. קארנער יאנג און קווין.
טעלעפאן עדלייד 6089 רעזידענץ קענווואוד J 4206
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.

לאיער א. גרינבוים
מענינג טשעמבערס, 72 קווין סט. וועסט; רום 212
טעלעפאן עדלייד 7437. רעזידענץ טעלעפאן: טריניטי J 5998

טעלעפאן עדלייד 7437 רעזידענץ : טריניטי W 7024.
לאיער לואיס נ. סאקלאף
באריסטער סאליסיטאר
געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגידזשעס.
רום 212 מענינג טשעמבערס 72 קווין סט. וועסט
טאראנטא, אנטאריא.

לאיער דענבערג, ב.א.ל.ל.ב.
רום 224 פעדעראל בילדינג
קארנער שעפפערד און ריטשמאנד וועסט.
טעלעפאן אדעל. 1264
הויז : 147 בעווערלי סט. טריניטי F 1741.

לאיער פייפערניק
514 דאנדעס סטריט וועסט, קארנער ספעדיינא.
טעלעפאן טריניטי J 6073 רעזידענץ טריניטי W 5761
געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

ס. קופטשיק
[illegible]
רומעניען רעסטאראן און גריל
אין 276 קאלעדזש סטריט
איהר קענט דארטען באקומען אלע רומענישע מאכלים און אלעס וואס אייער הארץ גלוסט.
מיר נעהמען אויך אן צו קייטערען פאר חתונות, באנקעטען און פארטיס

קויפט אייערע קוילען פון
יאנאווער בראדערס
וואו איהר באקומט בלויז גוטע הארטע קוילען.
268½ קווין סטריט וועסט. טעלעפאן עדלייד 3766.